Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.50 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXX. Celovec, petek, 2. maj 1975 Štev. 18 (1708)

Koroški Slovenci smo v resnici lahko ponosni na naš doprinos v borbi proti nacizmu. Tako je dejal predsednik ZSO, ko je na spominski svečanosti v Škocijanu na primeru ene same občine opozoril na krvavi davek, ki smo ga morali plačati koroški Slovenci v boju proti fašističnemu nasilju. Tega doprinosa se moramo še posebej zavedati v teh dneh, ko obhajamo tridesetletnico zmage nad fašizmom.

Ta naš doprinos je bil resnično velik: vse od rojakov, ki so šli skozi gestapovske zapore in taborišča smrti, preko stotin z domače zemlje pregnanih družin ter številnih junakov, ki so končali na nacističnih moriščih, pa tja do tistih sinov in hčera našega naroda, ki so se proti nasilju borili z orožjem v roki in izmed katerih jih je 500 pokopanih na 40 pokopališčih naše ožje domovine.

Njihova žrtev nas obvezuje, da se jih ob tridesetletnici zmage nad fašizmom še posebno hvaležno spominjamo!

Njihova žrtev pa nas tudi obvezuje, da ostanemo zvesti idealom, za katere so se borili, trpeli in umirali; da ohranimo živo tradicijo protifašističnega boja. Kajti previsoka je bila cena, ki smo jo plačali za zmago, da bi mogli kar tako pozabiti na naše trpljenje, na naš boj in na naše žrtve. Predvsem pa moramo spomin

Tridesetletnica zmage nad fašizmom

na vse to prenesti na mladi rod — na vse tiste, ki na srečo ne vedo po lastni izkušnji, kaj pomenijo zapori in taborišča, kaj pomenijo mučenja in nasilna smrt, kaj pomenijo krvavi spopadi ob regljanju strojnic in pokanju bomb. Rodili so se in doraščali v tisti tako težko pričakovani in tako drago plačani „prihodnosti", v letih, ko bi morala biti vizija njihovih očetov in dedov že stvarnost.

Toda: ali so sanje o lepšem življenju v svobodi in enakopravnosti danes tudi uresničene?

Ob tridesetletnici zmage nad fašizmom moramo ugotoviti, da se v Avstriji mnogi in predvsem merodajni vse premalo zavedajo, kakšna je bila cena, za katero je naša država spet postala svobodna, demokratična in neodvisna. Bile so to številne žrtve med avstrijskim ljudstvom in med drugimi narodi; so pa to zlasti tudi obveznosti, ki jih Avstriji nalaga državna pogodba — tako glede zagotovitve obstoja in svobodnega razvoja narodnih manjšin kakor glede temeljitega izkoreninjenja nacistične miselnosti ter preprečitve njenega obnavljanja.

Ob našem doprinosu v borbi proti fašizmu in s tem za osvoboditev tudi naše domovine imamo koroški Slovenci vsekakor polno pravico opozarjati in zahtevati, da Avstrija v celoti izpolni svoje obveznosti. Imamo pa hkrati tudi dolžnost, da čuvamo tradicije protifašističnega osvobodilnega boja, da bodo tudi novi rodovi črpali iz naše zgodovine svoj ponos in odločnost, ki sta potrebna, da ohranijo in — če je potrebno — tudi branijo sadove naše borbe.

Letošnja tridesetletnica zmage nad fašizmom nam bodi zato opozorilo, da pomeni spoštovati preteklost — delati za bodočnost!

PRED FORUMI ZDRUŽENIH NARODOV:

Avstrija spet obtožena

da ne izpolnjuje svojih obveznosti iz mednarodnih pogodb

Forumi OZN so čedalje pogosteje prizorišče razprav o Avstriji — žal ne v pozitivnem, marveč zgolj v negativnem smislu. Gre namreč za razprave, v katerih na podlagi stvarnih ocen obtožujejo Avstrijo, da ne izpolnjuje svojih obveznosti, ki jih ji nalagajo mednarodne pogodbe, konvencije in drugi dokumenti. Še posebej se te obtožbe nanašajo na politiko, ki jo vodi Avstrija napram narodnim manjšinam, ter na zadržanje Avstrije v zvezi s pojavi neonacizma in neofašizma.

V zadnji številki smo obširno poročali o razpravi v odboru OZN za odpravo vseh oblik diskriminacije, kjer je jugoslovanski predstavnik Naste Čalovski zelo konkretno govoril o avstrijski manjšinski politiki, ki je v marsičem usmerjena v asimilacijo pripadnikov manjšin in je zato v očitnem nasprotju z obveznostmi, ki jih je prevzela Avstrija.

Prav tako je bilo o manjšinski problematiki govora v pododboru za odpravljanje diskriminacije in za zaščito manjšin, ki deluje v okviru komisije OZN za človekove pravice. V tem forumu je jugoslovanski predstavnik A. Božovič sicer govoril le na splošno, vendar ob njegovih opozorilih na neizpolnjevanje mednarodnih obveznosti glede manjšin ter na zlorabljanje popisa prebivalcev v namene prikrajševanja pravic manjšin in njihove končne asimilacije nihče ni dvomil, da je pri tem mislil tudi na Avstrijo in njeno manjšinsko politiko.

Te dni je bila Avstrija s svojo manjšinsko politiko „prisotna" v komisiji OZN za človekove pravice, kjer je jugoslovanska predstavnica Zagorka Ilič znova spregovorila o položaju koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Opozorila je na šovinistične in neonacistične tendence, prav tako pa tudi na načrte za izvedbo posebnega preštevanja manjšin, kar vse

(Dalje na 8. strani)

Počastitev žrtev za svobodo Avstrije

V nedeljo 27. aprila smo obhajali 30-letnico razglasitve druge avstrijske republike, porojene iz protifašističnega boja pripadnikov avstrijskega ljudstva in številnih drugih narodov. Razen na Dunaju, je bilo za ta dan le malo prireditev, na katerih so se spominjali ogromnih žrtev, ki so bile potrebne, da je Avstrija spet postala svobodna.

Pač pa se je spominu žrtev protifašističnega boja za osvoboditev Avstrije poklonila Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, ki je zadnjo nedeljo dopoldne po svojih predstavnikih položila na celovškem osrednjem pokopališču venec ob spomenik „žrtvam za svobodo Avstrije 1938—1945".

Dejstvo, da je bil to edini venec ob tem spomeniku, je vsekakor značilno, zlasti za razmere na Koroškem, kjer se sicer posebno radi ponašajo z domovinsko zvestobo.

Počastimo spomin

padlih borcev proti fašizmu

Ob tridesetletnici zmage nad fašizmom bo Zveza slovenskih organizacij na Koroškem skupaj z drugimi organizacijami in zlasti z bivšimi borci za svobodo na dan zmage

v četrtek 8. maja (vnebohod)
polagala vence na grobiščih padlih partizanov, in sicer:

- **ob 8.00 uri na pokopališču v Maloščah,**
- **ob 9.30 uri na pokopališču v Borovljah,**
- **ob 11.00 uri na pokopališču v Železni Kapli,**
- **ob 14.30 uri na pokopališču v Šentrupertu pri Velikovcu.**

Padli borci proti fašizmu so dali življenje, da lahko živimo v svobodi; priborili so nam člen 7, ki ni le darilo, marveč naša neodtujljiva pravica. Zato poskrbimo za čim večjo udeležbo pri polaganju vencev, da dostojno počastimo spomin naših nesmrtnih junakov!

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

V manjšinski politiki

povratek na „staro linijo"

Tako je povedal deželni glavar in ponovno izvoljeni predsednik koroške SPÖ Leopold Wagner na deželnem kongresu stranke, ki je bil minulo soboto v Celovcu. Tako on kot tudi zvezni kancler dr. Bruno Kreisky sta na kongresu precej obširno spregovorila tudi o manjšinski problematiki, vendar pri tem nista povedala nič novega, marveč sta v bistvu ponavljala že znana stališča.

Povratek na „staro linijo" vidi predsednik koroške SPÖ v tem, da se socialisti ne bodo več sami zavzemali za rešitev manjšinskih vprašanj, kakor je bil to primer leta 1972 z dvojezičnimi napisi, marveč bodo rešitve iskali skupaj z ostalima v deželnem zboru oziroma parlamentu zastopanima strankama. Vendar pa je za tistega, ki pozna koroško stvarnost, ta interpretacija samo zunanji opis drugega, precej bolj resnega in pomembnega „povratka". V resnici gre namreč za povratek na „linijo", na kateri so se predhodnice teh treh strank znašle že za časa prve republike, ko so družno preprečile sleherno rešitev manjšinskih vprašanj ter onemogočile izpolnitev obveznosti, ki jih je Avstriji nalagala senžermenska pogodba, in celo izpolnitev obljub, ki jih je tik pred plebiscitom iz lastnega nagiba dal deželni zbor.

Sedanji povratek koroške manjšinske politike na „staro linijo" se izvaja,

- kakor da ne bi bilo dobe 1938—1945, ko je protislovenska nastrojenost združene nemške večine iz prve republike po prihodu nacizma dosegla grozljivi višek v genocidnem uresničevanju starih načrtov;
- kakor da ne bi bilo leta 1945, ko se je po težkih letih nesvobode s preporodom demokratične Avstrije tudi na Koroškem obetal nov, bolj pravičen pristop k reševanju manjšinskih vprašanj;
- kakor da ne bi bilo leta 1955, ko je morala Avstrija prav zaradi nezaupanja, ki si ga je zaslužila s svojo predvojno manjšinsko politiko, v državni pogodbi prevzeti jasne in nedvoumne obveznosti glede zagotovitve obstoja in razvoja slovenske in hrvatske skupnosti.

Le tako je mogoče razumeti tudi druge izjave, ki sta jih glede tega vprašanja podala deželni glavar Wagner in zvezni kancler Kreisky.

Čeprav je Wagner menil, da manjšinska zaščita ne more biti odvisna od števila pripadnikov manjšine, je hkrati napovedal, da bo brezpogojno prišlo do preštevanja posebne vrste oziroma ugotavljanja. Še več: že kar sam se je podal na raven takega preštevanja, ko je argumentiral, da je s 6000 glasovi, ki jih je pri zadnjih deželnozborskih volitvah dobila KEL, končno za vselej odpravljeno število o 65.000 koroških Slovencih. Ob takih nazorih pač niti ne preseneča, če se je obregnil tudi ob stike, ki jih vzdržuje slovenska manjšina z matičnim narodom („pogovori so potrebni, toda voditi jih je treba v domovini in ne v tujini"), ali če se je praktično izrekel za reševanje manjšinskih vprašanj brez sodelovanja prizadete manjšine, ko je dejal, da morajo problem obravnavati stranke, ne pa društva in organizacije.

Ravno tako „reševanje" pa je privedlo do „rešitev", s katerimi koroški Slovenci nikakor ne moremo biti zadovoljni. Tega bi se moral zavedati tudi kancler Kreisky, ko je postavljal stvari na glavo ter Slovencem nekako očital, da mora od njih poslušati le pritožbe. Gospod kancler, preberite najprej naše spomenice in vloge ter potem povejte, ali so to samo „pritožbe", ali pa so to podrobni in zelo konkretni predlogi za rešitev vseh odprtih vprašanj!

Ideali antifašističnega boja

so temelj bratstva med narodi

Prejšnji teden so v Trstu v okviru proslav tridesetletnice osvoboditve s posebno svečanostjo odprli narodni spomenik Rižarno, ki je bila za časa druge svetovne vojne edino nacistično uničevalno taborišče na ozemlju Italije. V tem taborišču so nacistični zločinci mučili in pobijali tako italijanske kot slovenske antifašiste in duh te borbene skupnosti, skovane v skupnem boju proti nacifašizmu, je kljub nasprotovanju nacionalističnih in neofašističnih sil prevladal tudi na svečanosti.

To je prišlo do izraza predvsem v dejstvu, da je predsednika republike v Rižarni pozdravil tudi Slovenec v svojem materinem jeziku. Bil je to nekdanji jetnik Rižarne Drago Skrinjar, ki je naglasil, da se Slovenci v Italiji sklicujejo na ideale antifašističnega boja, ki jih nikoli ne bodo zatajili, „tudi zaradi tega ne, ker so temelj naših ustavnih pravic in ker je iz njih vzklilo bratstvo med tu živečima narodoma."

Tudi tržaški župan Spaccini je spomnil na skupni boj proti fašizmu ter naglasil, da je Rižarna spomenik, ki daje pečat bratstvu narodov, ki tukaj skupno živijo; „je spomenik, ki izpričuje voljo po miru, ki jo morata Italija in Trst posredovati Evropi in svetu prav tukaj, na tem groznem pričevanju barbarstva, kateremu smo dokončno rekli ne". Prav tako pa je tudi predsednik italijanske republike Leone svoj govor zaključil s pozivom k spravi med vsemi Italijani, k plodnemu sodelovanju med sosednimi narodi, k odpravi vseh preostalih mrženj in razočaranj, k združitvi okrog republike, ki se je rodila prav iz žrtvovanja borcev osvobodilne vojne.

Navzočnost predsednika republike so Slovenci izkoristili, da so mu potom skupne delegacije, v kateri so bili zastopniki iz vseh pokrajin in vseh idejnih tokov, predali skupno pismo s konkretnimi zahtevami po dosledni uresničitvi pravic slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Na svečanost v tržaški Rižarni pa je legla tudi temna senca. V trenutku, ko je predsednik republike počastil spomin žrtev skupnega boja ter poudaril, da se je treba boriti proti oživljanju fašizma, so njegovi odposlanci v bližnji Bazovici položili venec predsednika republike tudi pred spomenik padlim nacistom in fašistom. Primorski dnevnik je ob tem dogodku zapisal, da je s tem izsiljevanju desnice popustil tudi predsednik republike, ki ga je ob prihodu v Rižarno in ob odhodu zelo kritično pozdravila napredna mladina s petjem partizanskih pesmi.

OB 30-LETNICI ZMAGE NAD FAŠIZMOM:

Fašizem v Avstriji

spet nevarno dviga glavo

„V tridesetih letih je bilo dovolj zlaganega in odrinjenega, zdaj je čas, da se pove zgodovinska resnica." S temi besedami je znani socialistični funkcionar in podpredsednik Avstrijskega odporniškega gibanja Josef Hindels na forumski diskusiji, ki sta jo avstrijsko-sovjetsko društvo in zveza avstrijskih visokošolcev prejšnji teden priredila na dunajski univerzi ob 30-letnici osvoboditve Avstrije izpod fašizma, opozoril na značilno dejstvo, da se je v Avstriji po drugi svetovni vojni načrtno in zavestno zamolčala resnica o letu 1945. Dejal je, da so leta 1945 Avstrijo osvobodile zavezniške sile, pri čemer je največje žrtve doprinesla sovjetska armada; vendar pa se v Avstriji beseda „osvoboditev" skrbno zamolči, se takorekoč psihološko odrinja in se namesto tega uporabljajo izrazi kot „leto nič".

Ko je govoril o vzrokih, ki so privedli do take potvorbe zgodovine, je Hindels menil, da je kmalu po osvoboditvi izbruhnila hladna vojna in so se odločilne stranke odločile za zahod; po drugi strani pa so se stranke odrekle resnici zato, da bi si zagotovile glasove tistih, „ki notranjega Hitlerja nikdar niso premagali".

V diskusiji je znani sovjetski zgodovinar prof. dr. Turok iz Moskve prav tako opozoril na neskladnost med dejstvom, da je bila Avstrija leta 1945 osvobojena, ter vsebino, ki jo v Avstriji danes dajejo takratnim dogodkom. Avstrijski politolog prof. dr. Pelinka pa je nedvoumno naglasil, da je bilo leto 1945 leto osvoboditve in da je le zmaga zaveznikov nad Hitlerjevim fašizmom omogočila zopetno vzpostavitev Avstrije. „Kdor v letu 1945 ne vidi leta osvoboditve, tistemu očitno ne gre v račun obstoj Avstrije."

Kako prav so imeli Hindels in ostali udeleženci, se je dovolj jasno izkazalo že kar na tej prireditvi. Kmalu po začetku diskusije so namreč stopili „v akcijo" znani neofašisti, ki so se zrinili v dvorano z vojaškimi čeladami na glavah in oboroženi s koli. Razdivjali so se po vzoru nacistične SA in pustili za seboj sliko razdejanja, ko jih je končno uspelo izriniti iz dvorane.

Posebno značilno vlogo pa so pri tem — spet enkrat — odigrale pristojne varnostne oblasti. Čeprav so bile pravočasno opozorjene na nevarnost fašističnega izzivanja, niso ustrezno ukrepale, marveč so se svoje naloge in odgovornosti zavedle tako pozno, da so razgrajači lahko nekaznovano pobegnili.

Tako ravnanje oblasti, ki ga je mogoče razumeti le kot potuho neofašističnim elementom, predstavlja očitno izzivanje vseh demokratičnih sil v Avstriji. Še več: ob množečih se pojavih neofašizma v dneh, ko se spominjamo 30-letnice zmage nad fašizmom, so upravičeno ogorčeni vsi svobodoljubni narodi, ki so se borili proti fašističnemu nasilju in so doprinašali ogromne žrtve za svobodo — tudi Avstrije!

Zato je treba vprašati, kdaj se bodo na merodajnih mestih zavedli obveznosti, ki jih nalaga Avstriji državna pogodba!

Toleriranje aktivnosti

mednarodnega političnega podzemlja

Čudna naključja vladajo v Avstriji: prejšnji teden sta bila pred istim sodiščem v Salzburgu dva povsem različna procesa, ki sta spet enkrat zelo jasno pokazala, kakšna je demokratičnost in kakšen je pravni red v naši državi.

Najprej so se morali pred sodiščem zagovarjati trije člani ustaške organizacije, ki so bili dokazano v neposredni povezavi z diverzantsko skupino, katera je leta 1972 po daljšem vežbanju na avstrijskem ozemlju vdrla v Jugoslavijo, da bi tam izvedla razne teroristične akcije. Čeprav je šlo torej za načrtno dejavnost, ki nasprotuje državni pogodbi in je naperjena proti sosednji državi, salzburško sodišče očitno ni „našlo" ustreznih paragrafov, marveč je obtožence proglasilo za „politične" emigrante ter proti njim izreklo tako milo (in še to pogojno!) kazen, da se v zvezi s tem procesom upravičeno govori o sodni farsi.

Povsem drugače pa je isto sodišče ravnalo naslednji dan, ko je sodilo naprednemu študentu Reinhardu Kannonierju. V tem primeru ni šlo za uboge „politične emigrante", marveč za nevarnega sovražnika države, kajti Kannonier si je nakopal na glavo najhujši greh, ki ga pozna avstrijski pravni red: protestiral je proti fašizmu! In sicer v zvezi z zborovanjem, ki ga je 3. maja lani imel v Salzburgu predsednik koroškega Heimatdiensta, da bi tudi prebivalce solnograške dežele pridobil za zahtevo po preštevanju koroških Slovencev. Napredni demokratični študentje so protestirali ter opozorili na resnico o izpolnjevanju oziroma neizpolnjevanju določil člena 7. Takrat je prišlo tudi do spopada z varnostnimi organi, ki so Kannonierja pretepli, da se je moral zdraviti v bolnici. Kot epilog tega za avstrijske razmere že naravnost značilnega dogodka pa zdaj še proces, kjer je sodišče brez obotavljanja izreklo kazen — toda ne proti tistim, ki so pretepali, marveč proti žrtvi. Kljub temu pa je Kannonier tudi ob tej priložnosti ostal zvest resnici, ko je pred sodiščem izpovedal: „Niti po dvajsetih letih koroški Slovenci še niso dosegli tistega, kar jim zagotavlja državna pogodba iz leta 1955. Mi smo hoteli to braniti in bomo branili še naprej."

Takšna sodna praksa v Salzburgu je razumljivo izzvala splošno ogorčenje demokratičnih sil, zlasti v teh dneh, ko obhajamo 30-letnico zmage nad fašizmom. Posebno ostro pa so reagirali v Jugoslaviji, kjer so listi obširno pisali o salzbuški „sodni farsi". Ponatiskujemo tozadevni članek, ki ga je objavil tednik Komunist pod naslovom

Ohrabritev teroristom

Sodba, s katero so bili trije pripadniki ustaške terористične organizacije prejšnji teden v Salzburgu praktično osvobojeni (izrečene so minimalne pogojne kazni), je še en dokaz o žalostnem dejstvu, da v sosednji Avstriji tolerirajo aktivnost mednarodnega političnega podzemlja, naperjeno proti Jugoslaviji. Nesporno je dokazano, da so tisti, katerim so sodili v Salzburgu, bili v neposredni zvezi z diverzantsko terористično bando, ki so jo leta 1972 poslali z avstrijskega teritorija v Jugoslavijo, da so pomagali in organizirali njen prehod v Jugoslavijo in da so bili torej neposredni udeleženci v njenih zločinih. V sodnem postopku, ki se je popolnoma sprevrgel v farso, so bili sodelavci in udeleženci, ki so uporabljali orožje proti Jugoslaviji, njenemu ljudstvu, proti njenemu redu, varnosti in neodvisnosti razglašeni kot „politični" emigranti. Če avstrijska sodišča razglašajo naslednike povampirjenih sil nasilja in teme, poraženih v drugi svetovni vojni, za politično emigracijo, ali ne kaže to na dejstvo, da so si nacistične in neofašistične sile v Avstriji zagotovile legitimnost, ne samo politično, temveč, kot se vidi, udi pravno.

Kar zadeva Jugoslavijo, sodba, izrečena fašistom v Salzburgu (nimamo razloga, da bi si delali iluzije o značaju pogojnosti izrečene kazni), še enkrat potrjuje utemeljenost stališča jugoslovanske vlade, izraženega lani v noti avstrijski vladi, o tem, da določene sile na avstrijskem ozemlju nemoteno razvijajo sovražno aktivnost proti Jugoslaviji in da avstrijske oblasti v nasprotju s svojimi mednarodnimi obveznostmi gledajo skozi prste banditom in tolerirajo njihovo aktivnost.

Po izrečeni sodbi v Salzburgu lahko upravičeno rečemo, da avstrijske oblasti pomagajo tej aktivnosti, kajti sodba, o kateri govorimo, neposredno prispeva k temu, da se v Avstriji ohrani in okrepi splošno vzdušje, ki ohrabruje delovanje teh zločincev. Ni dvoma, da takšno ravnanje ne prispeva k premoščanju nesprejemljivega stanja glede tega v Avstriji, še manj pa premoščanju problemov v jugoslovansko-avstrijskih odnosih.

Resnica je drugačna...

V številki 15 Našega tednika sem med drugim bral tudi članek „SOS-klic misijonarja Majcna iz Vietnama". Ta članek se povsem ujema z načinom pisanja mnogih drugih koroških in avstrijskih časopisov, ki le redko kdaj objektivno poročajo o dogodkih v svetu, recimo o Bližnjem vzhodu, o Daljnem vzhodu, o Čilu, o Portugalski ali o Afriki. Tudi v tem primeru gre za zelo enostransko poročilo o dogodkih v Vietnamu, gre za opis, ki napravi vtis, kakor da bi bile vietnamske osvobodilne sile tuj element, ki izvaja nad prebivalstvom nasilje, pred katerim morajo ljudje bežati in iskati zatočišče pri „velikem prijatelju" — Ameriki.

Ne pišem tega članka zato, da bi koga postavljal v „slabo luč". Pišem ga predvsem zato, da bi naši ljudje bili bolj poučeni o tem, kaj se dogaja v Vietnamu, kdo je vsega tega kriv; da bi spoznali, da pri vsem tem najbolj trpi vietnamsko ljudstvo, ki se že skoraj pol stoletja bori za svojo svobodo.

Američan Mark Lane je napisal knjigo „Conversation with Americans" (Pogovori z Američani). Knjiga je izšla v New Yorku. Avtor objavlja v njej pogovore z ameriškimi vojaki, ki so jih poslali v Vietnam branit „svobodo", pa so potem, ko so tam spoznali resnico in grozote vojne, dezertirali iz vojske. Iz te knjige navajam nekaj izjav vojakov, ki so osebno doživeli ameriško „angažiranje" v Vietnamu. Zato, da bi tudi naši ljudje spoznali resnico o zločinih, ki so se dogajali nad vietnamskim ljudstvom, ko je Amerika še vršila svoje „poslanstvo" v tistem delu sveta.

Ameriški vojak Chuck Onan: „Učili so nas uporabljati elektriko radijskih naprav. Učili so nas natikati elektrode na genitalije. Uporabljali so tiskane dokumente, ki so kazali elektrode za mučilne namene."

Avtor knjige: „Kako so vas učili mučiti ženske jetnike?"

Vojak Chuck Onan: „Sleči jih, razkrečiti do odprtja ter porivati ošiljene kline ali bajonete v njihove vagine. Rekli so nam še, da lahko dekleta posilimo, če želimo. Pokazali so nam še, kako se odpre fosforna bomba, ne da bi eksplodirala, in kako se potem fosfor dene na mesta, kjer bo res poškodoval."

Avtor knjige: „Kaj so vam priporočili?"

Vojak Chuck Onan: „Oči — tudi vagino... Naši instruktorji, naredniki, so živeli z nami. Vsi smo skupaj jedli in spali na istem mestu in oni so zmeraj govorili o svojih izkušnjah v Vietnamu."

Avtor knjige: „O čem so govorili?"

Vojak Chuck Onan: „O ubijanju, o mučenju jetnikov, o posiljevanju deklet. Vsi so imeli fotografije najbolj nagnusnih reči, ki so jih počeli."

Ameriški vojak Terry Whitmore, rojen v Memphisu, Tennessee: „Vsako noč, preden greš spat, je tvoje geslo ‚ubij'. Moraš žebrati molitev z ubij, ubij, ubij — na glas, preden greš spat. Na steni je bila natisnjena molitev za vojno."

MOLITEV MARINCEV
Naj tudi hodim po goščavi
naj vame diha smrt
ne bojim se ZLA
ker sem največji
in najhujši lastno matero kurbir
v goščavi.

Zdaj se odpravljam spat
pa prosim gospoda Boga, naj ohrani VOJNO
da lahko MARINCI pridejo in rešijo dan
in jaz lahko zaslužim od Boga prekleti denar
Bog blagoslovi Združene države
Bog blagoslovi kaplarje
Bog blagoslovi Marinski korpus.

To molitev so se morali ameriški vojaki v Vietnamu učiti na pamet.

Ameriški vojak Mark Worell, rojen v Kaliforniji: „Govorili so nam, da so Vietnamci podljudje. Lahko bomo z njimi delali, kar bomo hoteli, čim bomo enkrat tam."

Avtor knjige: „Ali morete opisati kakšno operacijo, v kateri ste videli, da so bili pobiti nedolžni ljudje?"

Ameriški vojak Richard Dow: „Lahko. Vsesplošni napad na malo vas. Pred napadom je v vasi živelo okoli štiristo ljudi. Napad je preživel en sam. Ženske, otroke, bivole, piščance, koze — vse smo pobili."

Avtor knjige: „Je bila to nenavadna akcija?"

Vojak Richard Dow: „Ne. Imeli smo več takih akcij."

Avtor knjige: „Ste pobijali tudi ranjence?"

Vojak Richard Dow: „Ubili smo vsakega, ki smo ga ujeli. Pobijali smo ranjence, ki niso bili sposobni, da bi se branili."

Avtor knjige: „Koliko ranjencev ste pobili vi?"

Wojak Richard Dow: „Rekel bi, da jih je bilo kakih dvesto petdeset."

Avtor knjige: „In pri kolikih ubojih ste bili zraven?"

Vojak Richard Dow: „Morebiti dva, tri tisoč."

Avtor knjige: „Kako so mučili jetnike?"

Vojak Richard Dow: „Sekali prste — členek za členkom. Zabadali z nožem samo toliko, da je krvavel. Videl sem fanta, ki so ga kastrirali ter mu tisto zašili v usta. Nato so ga vrgli ven, na sredo tiste vasi."

Avtor knjige: „Ste videli kako grdo ravnanje z ženskami?"

Vojak Richard Dow: „Videl sem ujeto mlado dekle. Slekli so ji vsa oblačila in jo na tleh zvezali. Nato je vsak mož bataljona z njo občeval. Tedaj so vagino zašili z navadno žico. Porinili so ji medeninasto palico skozi glavo ter jo obesili. Nakar je poveljnik skupine z dolgo sabljo odstranil njeno telo od glave. Videl sem tudi, kako je ena dobila opekline z razbeljenim bajonetom, zabodenim prav v vagino. Drugič sem videl, kako so mlado dekle preparali od vagine do vratu. Potem pa so jo ubili."

Ameriški vojak Jimmy Roberson iz Washingtona: „Nekateri so ujetnikom sekali glave, jih dali v vreče in jih prinesli s seboj. Če si ubil določeno število sovražnikov, si dobil tri dni dopusta; ampak moral si prinesti s seboj njihova ušesa. Videl sem tudi, da so dekletu ognjemetno puško vtaknili v vagino in sprožili. Tako da jo je razneslo. Zopet drugi so v vagino nalili terpentina.

Ameriški vojak Alan Camden iz Indiane: „Videl sem, kako so ameriški vojaki mučili Vietnamca do smrti. Tepli so ga, brcali, potem pa so mu izdrli oči. Umrl je, ko so mu izdirali oko."

Navedel sem le nekaj citatov iz omenjene knjige. Ta članek pišem zato, ker je pismo misijonarja Majcna tako nepošteno in nehumano napram vietnamskemu ljudstvu, ker ne pove resnice o tem, kaj se tam dogaja in kdo je tega kriv.

Ko obhajamo 30-letnico zmage nad fašizmom in se koroški Slovenci še vedno borimo za izvedbo 7. člena državne pogodbe, ki je rezultat naše protifašistične partizanske borbe, je naša dolžnost, da smo na strani vseh tistih narodov, ki se morajo v 20. stoletju boriti za osnovne življenjske pravice. Ko berem pismo misijonarja Majcna, se mi vsiljuje prispodoba iz druge svetovne vojne: ko je slovenski narod najbolj krvavel, je škof Rožman na bežigrajskem stadionu v Ljubljani blagoslavljal orožje nemškim okupatorjem in domačim izdajalcem, ki so morili širom po slovenski zemlji.

Spoštovani gospod Majcen. Vi prihajate v Vietnam iz drugega konca sveta, podobno kot Američani, in v sodelovanju z njimi ter domačimi izdajalci ovirate samostojen demokratičen razvoj vietnamskega ljudstva. Naj vam bodo za zgled nekateri baskovski duhovniki v Španiji, ki se potegujejo za socialne in nacionalne pravice svojega ljudstva, španske oblasti pa jih zapirajo in mučijo. Dokler boste vi, gospod Majcen, in vaši „bratje" hote ali nehote služili ameriškim interesom v Vietnamu in s tem pomagali ubijati in mučiti vietnamski narod, vam in tudi Vietnamcem nobena molitev in noben bog ne bo pomagal. Tudi pomoč slovenskih mamic in babic iz Koroške, ki jo pošiljajo bog ve kam in bog ve komu, ne bo spremenila dogodkov v Vietnamu.

Danes, ko se zatirani narodi dvigajo iz anonimnosti in segajo s krvavo doto po „božji" pravici, ki jim gre, se moramo tudi koroški Slovenci počutiti kot njihovi naravni zavezniki. Pred tridesetimi leti so nacistični zločinci na Koroškem morili in izseljevali ljudi, ki so se uprli krivici in nasilju. Takrat je krvavel tudi naš narod. Danes še vedno krvavi veliko narodov po svetu. Prav ti pa so naši zavezniki. Zato naj bo naš boj za socialne in narodnostne pravice hkrati boj za osvoboditev vseh zatiranih narodov na svetu.

S. Š.

GOSTOVANJE LJUBLJANSKE OPERE:

Praznik kulture in umetnosti

v polni dvorani celovškega gledališča

Obiski vrhunskih kulturno-umetniških ansamblov iz matične Slovenije, med katerimi nedvomno zavzema posebno mesto Opera Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, so bili za koroške Slovence vedno izredna doživetja. Taka gostovanja so v prejšnjih letih postala že lepa tradicija, v zadnjem času pa so znani negativni pojavi v naši deželi nasilno pretrgali tudi te vezi ter je prišlo do precejšnjega zastoja v prej tako bogati kulturni izmenjavi.

Toliko bolj smo se zato veselili nedeljskega obiska opernega ansambla iz Ljubljane, ki je na povabilo Slovenske prosvetne zveze spet enkrat gostoval v Celovcu. Polna dvorana navdušenih gledalcev (mnogi so morali celo domov, ker je zmanjkalo vstopnic!) je bila prepričljiv zunanji izraz navdušenja, s katerim smo koroški Slovenci sprejeli v svoji sredi umetnike iz slovenskega kulturno-umetniškega središča.

Pozdravili smo jih kot poslance ene in skupne slovenske kulture; bili smo jim hvaležni za nepozabni užitek, ki so ga nam posredovali s svojim vrhunskim umetniškim nastopom.

Pogled na gledališko dvorano minulo nedeljo popoldne je bil zares razveseljiv. Iz vseh krajev južne Koroške so prišli naši ljudje, da bi bili deležni nepozabno lepega in žal vse preveč poredkega dogodka — gostovanja opernega ansambla iz Ljubljane. Udeležba je bila dokaz, da naš človek iskreno in zvesto ljubi slovensko kulturo in umetnost; bila pa je tudi izraz dejstva, da ravno ta ljubezen rodi pravo žejo po vrhunskem kulturno-umetniškem doživljanju. Zato pa je bila udeležba na nedeljski predstavi predvsem tudi manifestacija želje, da bi bili takih užitkov deležni čim bolj pogosto in redno.

Obiskovalcem prireditve so se pridružili tudi številni častni gostje, med njimi generalni konzul SFRJ v Celovcu Bojan Lubej s člani generalnega konzulata, iz Ljubljane sta prišla poleg direktorja Opere SNG Vladimirja Koblerja tajnik Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije Dušan Zgonc in član predsedstva Kulturne skupnosti mesta Ljubljane Mitja Rotovnik, navzoči so bili številni predstavniki narodnih in kulturnih organizacij ter ustanov koroških Slovencev, prav tako pa se je predstave udeležila tudi večja skupina Slovencev iz Kanalske doline.

Med polno zasedeno dvorano ter prizoriščem, na katerem so se ljubljanski umetniki predstavili z najbolj znano opero češkega mojstra Bedriha Smetane „Prodana nevesta", je bil od trenutka, ko se je zastor dvignil za prvo dejanje, vzpostavljen prisrčen stik. Saj je bilo to srečanje med starimi znanci: operni ansambel iz Ljubljane je tudi v Celovcu in še zlasti med koroškimi Slovenci dobro znan in splošno priljubljen. Še posebej pa velja to za priznane soliste, ki so nas v minulih letih navduševali že v mnogih vlogah in smo jih zato v naši sredi lahko pozdravili kot „naše".

Gotovo bi predaleč vodilo, če bi hoteli tukaj podrobno spregovoriti o vsakem posebej. Omenjenih naj bo le nekaj imen: v vlogi Marinke smo občudovali sopranistko Vilmo Bukovec, ki je tako glasovno kot igralsko dovršeno upodobila nesrečno-srečno dekle kot simbol prirodne goreče ljubezni; tenorist Rajko Koritnik je kot Janko vsestransko prepričljivo ponazoril njenega fanta, ki pa je kljub zaljubljenosti toliko prebrisan, da prelisiči celo zvitega mešetarja; vloga tega barantača je kakor nalašč za Ladka Korošca, ki je s svojim mogočnim basom in hkrati s svojo naravnega humorja polno igralsko sposobnostjo spet enkrat „osvajal" občinstvo; prav tako pa je Ljubo Kobal v vlogi Vaška enako navdušil s svojim tenorjem kot s svojo komično naivnostjo.

Seveda pa velja polno priznanje tudi vsem ostalim solistom, ki so prav tako potrdili visoko raven in zasluženi sloves ljubljanskega opernega ansambla. Velja mnogoštevilnemu in pevsko izvrstnemu zboru pod vodstvom Jožeta Hanca; velja baletu in njegovim solistom ter koreografoma Pinu Mlakarju in Henriku Neubauerju; velja pa razumljivo še posebej tudi dirigentu prof. Cirilu Cvetku in orkestru, medtem ko priznanja za režijo žal ni več mogoče izreči, kajti Ciril Debevec, ki je postavil na oder to čudovito uprizoritev, ni več med živimi.

Sicer pa se v besedah sploh ne da opisati tistega priznanja, tistega navdušenja, s katerim se je občinstvo zahvalilo umetnikom in vsem tistim, ki jim gre zasluga za edinstveno lepo predstavo minulo nedeljo v celovškem gledališču. Ne le ob koncu vsakega dejanja, marveč tudi na odprti sceni so bili gostje iz Ljubljane vedno spet deležni dolgotrajnega aplavza, v katerem je naše ljudstvo izpovedalo svojo hvaležnost — prekipevajoče občutke, kot jih ima otrok, ko ga mati obdaruje.

Na večerji, ki jo je po predstavi priredila Slovenska prosvetna zveza za častne goste ter za vodstvo in soliste opere, je podpredsednik SPZ Tomaž Ogris to zahvalo le še ponovil. Hkrati je naglasil potrebo po nadaljnji čim tesnejši povezavi med Slovenci v zamejstvu in matičnim narodom, kar je potrdil tudi direktor ljubljanske Opere Vladimir Kobler, ki je izrazil željo, da bi bilo v bodoče še več takih stikov. Izrekel pa je tudi zadovoljstvo nad toplim sprejemom, ki ga je bil ljubljanski operni ansambel deležen med koroškimi Slovenci.

Tako za zaključek lahko upravičeno ugotovimo, da je nedeljsko gostovanje Opere SNG iz Ljubljane vsestransko izredno dobro uspelo. Zadovoljni so bili dragi gostje iz Slovenije, zadovoljni in srečni pa smo bili zlasti koroški Slovenci, saj smo od naših bratov iz matične domovine prejeli dragoceno darilo — čudovito lepo in kvalitetno operno predstavo, ob kateri so bile popoldanske ure v gledališču res pravi praznik kulture in umetnosti. Za to darilo še enkrat prisrčna zahvala gostom iz Ljubljane, prisrčna zahvala pa tudi SPZ, ki je gostovanje omogočila in organizirala.

Proslava obletnice OF

OB 30-LETNICI ZMAGE NAD FAŠIZMOM

Letošnja obletnica ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda 27. aprila je bila vključena med proslave 30-letnice osvoboditve in zmage nad fašizmom. Proslavili so jo v soboto na slavnostni seji republiške konference SZDL, ki so se je udeležili še živeči ustanovitleji OF, član predsedstva SFRJ Edvard Kardelj, predsednik in člani predsedstva SR Slovenije, predstavniki skupščine in izvršnega sveta in drugi visoki predstavniki družbenopolitičnega življenja Slovenije, pa tudi zastopniki zamejskih Slovencev.

Na svečanosti je predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič podelil letošnja zlata priznanja OF. Med odlikovanimi sta tudi dva naša ožja rojaka — Janez Gallob in Janez Wuttej — ki sta prejela visoko priznanje za svoj prispevek v narodnoosvobodilni borbi za svoja prizadevanja v boju za uveljavitev narodnih in socialnih pravic koroških Slovencev. Obema iskreno čestitamo!

Slavnostni govornik, sekretar republiške konference SZDL Milan Kučan, je orisal nastanek in vlogo OF v narodnoosvobodilnem boju slovenskega naroda in pri tem poudaril, da je bila OF sad zavestnih prizadevanj vseh slovenskih naprednih in protifašističnih sil, nosilec tega boja pa je bil slovenski delavski razred, ki je svojo enotnost koval in utrjeval skupaj z delavci Jugoslavije. Govoreč o današnji stvarnosti, pa je govornik naglasil: „Današnja uveljavitev človeka kot nosilca odločitev o sadovih lastnega dela in upravljalca družbenih zadev v samoupravni socialistični družbi je samo logično nadaljevanje začrtane poti in usmeritve. Tisto skupno hotenje, ki tudi danes povezuje naše delovne ljudi, je uresničevanje socialistične in humanistične vizije sveta."

Klub slovenskih študentov

za obveščanje nemško govorečih demokratov

Vedno več nemško govorečih sodeželanov je pripravljenih, da se solidarizirajo s koroškimi Slovenci v boju za narodno enakopravnost. Zanimajo se za informacije z naše strani, zlasti ker spoznavajo, da večina nemških listov postavlja naš problem v napačno luč. V našem interesu je torej, da posredujemo tistim demokratom, ki ne obvladajo slovenskega jezika, informacije o vseh vprašanjih, ki se porajajo ob nedemokratični avstrijski politiki v oziru na manjšine, in sicer v nemškem jeziku.

V ta namen je Klub slovenskih študentov na Dunaju izdal informacijsko brošuro „ZUR LAGE DER KÄRNTNER SLOVENEN".

V njej obravnavamo naslednja vprašanja:

- **Proti vsakršnemu ugotavljanju manjšine**
- **O nemškonacionalnih izlivih proti slovenski gimnaziji**
- **Iz skupne izjave slovenskih osrednjih organizacij**
- **Nemškonacionalno hujskanje tudi v športu**
- **Deželnozborski volilni boj na Koroškem**
- **Rehabilitacija nacističnih veljakov na primeru dr. Koschierja**
- **Odprto pismo Avstrijskega sveta za mir (Österr. Friedensrat) kancleriu Kreiskemu**

Vabimo vse rojake, da naročijo za svoje nemško govoreče prijatelje in znance brošuro „Zur Lage der Kärntner Slovenen". Naročila pošljite na naslov: Klub slovenskih študentov, Mondscheingasse 11, 1070 Wien. Cena brošure 5 šilingov.

Klub slovenskih študentov na Dunaju

TONE SVETINA 277

UGANKA

TRETJA KNJIGA

„Da, gospod general!"

Polkovnik se je takoj lotil dela. General pa se je truden sesedel v bližnje ambulantno vozilo.

Kar se mu ni bilo zgodilo vso vojno, se mu je zadnje dni bivanja v tej deželi. Po pogovoru z majorjem Wolfom se je nekoliko zmeden odpeljal h gauleiterju Rainerju, ki pa je bil pravkar oddal oblast začasni koroški deželni vladi. Od njega ni mogel izvedeti nič uporabljivega. Bil je ves iz uma, razočaran do skrajnosti.

Pri Rainerju je našel tudi generala SS Globotschnigga, ki je bil v podobnem stanju. Tudi general Noeldechen, ki naj bi skupno z njim zaustavil prodor Jugoslovanske armade čez Karavanke in Alpe, je bil spričo novic iz Berlina in Italije ves razdvojen in ni vedel, kaj naj počne. Vest, da je Hitler napravil v Berlinu s svojo izvoljenko samomor, jih je omrtvičila. Še bolj pa so bili zaprepadeni nad tem, da so Hitlerja izdali njegovi najbližji. Tudi vest, da so uporniki v Italiji sredi Milana obesili Mussolinija z njegovo ljubico in nekaj somišljeniki, je bila slabo znamenje.

General je videl, da so možje izgubili pogum in živce. Tudi on je bil razočaran nad njimi. Prav nič ga niso bili veseli, radi bi se ga bili čimprej odkrižali. S prezirom jih je primerjal s podganami, ki bežijo, ko tone ladja. Kje je veliki nemški narod? Se ne bo uprl, ko je prišla preizkušnja? Nihče ni več govoril o Wehrwolfu in o odporu ob zasedbi sovražnih čet. Vsi so se bali Rusov in si želeli Angležev. Ob teh ljudeh so se generalove predstave o enotnosti, zvestobi, žrtvovanju in smrti razblinile kot milnat mehurček...

Razpad se je začel. Vedel je, da se mora vrniti k svojemu štabu. Na poti nazaj se je počutil kokor v blodnjah. Pripeljal se je na Podkoren in izvedel, da je cesta zaradi bojev zaprta. Zato se je vračal čez Ljubelj — takrat še ni bilo napoti reke beguncev.

Po kratkih navodilih, ki jih je dal svojemu štabu, se je zapeljal na Gorenjsko k majorju Wolfu. Tudi zanj je imel še neke tajne naloge. Poveljujoči so bili še vedno pokorni svoji železni roki. Ker so morali zaščititi levi bok poti čez Ljubelj, so bili dobili v pomoč močnejše oddelke protitankovskega topništva.

Majorja Wolfa je našel na njegovem delovnem mestu. Ta je bil eden od redkih, ki ni izgubil živcev. Hladen ob zmagi, hladen ob porazu...

„Čuden človek ste, Helmut," mu je dejal, ko sta sedla in začela pomenek. „Mislil sem, da vas poznam, pa ste mi še danes uganka. Kako da vas nič ne vznemirja? Ne führerjev samomor ne množične izdaje ne dezerterstva in razpad na vseh koncih..."

„Mene to prav nič ne moti, gospod general. Morda sem nehote ostal, tako kot vi, eden od zadnjih vijakov, ki bodo popustili v tem stroju. Vse to, kar se dogaja, ni nič proti večnosti. Življenje je neuničljivo. Poraz in zmaga nas spremljata že od davnine. Nihče ne ve vnaprej, kaj mu bo prinesla zmaga, kot tudi ne, kaj mu bo prinesel poraz. Jaz se vedno tolažim z domnevo, da je poraz lahko koristnejši od zmage."

Napila sta se.

„Preveč ste verjeli, gospod general, zato ste sedaj iztirjeni in razočarani. Kaj vse je mogoče v zgodovini! Vzcvetele in propadle so civilizacije, duh pa se seli iz naroda v narod in sreča tudi..."

„Ali mar vi niste verjeli?" mu je general segel v besedo.

„Jaz nisem nikoli verjel. Vedno sem se podrejal sili, pa še takrat sem si mislil svoje. Zdaj, ko propadamo, vam povem, da se nisem nikoli strinjal s politiko NSDAP in da mi ni žal, da nisem postal član te stranke, čeprav sem napravil več kot večina njenih ambicioznih, koristolovskih in farizejskih članov! Kaj pa mislite, da sestavlja stranko, gospod general? Nekaj voditeljev, ki so polagoma združili vso moč v svojih rokah in vsem vsilili svojo problematično voljo. Za njimi pa brede čreda brezglavih ovc, ki ponavljajo prežvečene parole in ne vedo, zakaj se pehajo! In še to, gospod general: mi smo izvedli revolucijo brez idej, predvsem s silo. Vse velike revolucije pa slone na idejah. Naša ideologija je bila preveč primitivna, da bi si zagotovila trajno zvestobo in navdušenje množic. To je nasilje v praznini. Jalova stvar. To, kar je Hitler hotel doseči s topovi, bi Nemčija zlahka dosegla brez topov... Mi smo bili tovarna Evrope. S svojo marljivostjo, smislom za organizacijo in disciplino bi bili v proizvodnji kmalu prvi. Osvojili bi svetovni trg. Blaginja ljudi, mir in varnost naj bi bil naš cilj! S tem bi ustvarili ravnovesje sil..."

„Vi ste blazni, Helmut! Ne razdražite me, da vas ne ustrelim, preden se razideva. Poslušajte raje moje ugovore: mi smo morali v vojno in tveganje. Če bi bili čakali, bi nas bili napadli in strli sovražniki."

„Dovolite gospod general, še eno resnico: pred nedavnim ste mi razlagali vse o skrivnostih atomske bombe in orožjih, pred katerimi naj bi se svet zgrozil. Gre za izpopolnitev raket, kemičnih in bioloških orožij. Če bi bili mi čakali, da bi se izpopolnila ta orožja, in mirno odpirali

Občni zbor SPD Borovlje

obračun pestre dejavnosti

Slovensko prosvetno društvo Borovlje je preteklo soboto v dvorani pri Cingelcu na Trati izvedlo svoj občni zbor. Udeležilo se ga je nad šestdeset članov in prijateljev društva, katerim je predsednik Andrej Wieser izrekel prisrčno dobrodošlico, med njimi tudi tajniku Slovenske prosvetne zveze.

V svojem poročilu je predsednik boroveljskega društva Andrej Wieser orisal dejavnost društva od zadnjega občnega zbora. Iz njegovih izvajanj je bilo razvidno, da je društvo v zadnji poslovni dobi svoje kulturno-prosvetno delo močno poživilo. Tako je odbor v tem času imel sedemnajst sej, na katerih je obravnaval priprave prireditev in drugih kulturnoprosvetnih akcij, ki jih je društvo sprejelo v svoj delovni načrt. Predsednik Wieser je povedal, da je društvo v tem času izvedlo devet kulturnih prireditev, ki so zelo dobro uspele, saj se je le-teh udeležilo skupno okoli tisoč oseb, kar je lep dokaz močnega zanimanja za slovensko kulturo med ljudstvom v Borovljah in okolici. Tu je treba nakazati, da so na prireditvah sodelovale kulturne skupine sosednjih prosvetnih društev, in to iz Železne Kaple, z Radiš, iz Št. Janža, Pliberka in Trebinje, pa tudi iz sosednjega Tržiča v Sloveniji. Društvo je priredilo tudi dva uspela družabna večera in nekaj izletov, enega se je udeležilo tudi več pripadnikov večinskega naroda, ki so tako pokazali pripravljenost za sodelovanje in prijateljske vezi med obema narodoma v deželi. Poleg priprav za prireditve je društvo zbiralo nove člane ter z obiski sodelovalo tudi pri centralnih prireditvah v Celovcu in pri sosednjih društvih.

Občni zbor je vodil delovni odbor, kateremu je predsedoval inž. Feliks Wieser. Pod njegovim vodstvom so izvedli tudi volitve novega odbora. Občni zbor je za predsednika ponovno izvolil Andreja Wieserja, za podpredsednika Lorenca Čerlova, za tajnika Folteja Waldhauserja, za namestnika Vinka Wieserja, za blagajnika pa Pepa Schaschla. Iz sestava novega odbora je razvidno, da je vodstvo boroveljskega društva močno pomlajeno in to je nadvse razveseljivo. Tudi v širši odbor je bilo izvoljenih precej mladih ljudi.

V diskusiji je prišlo do več predlogov za bodoče delo. Predvsem je bila želja, da bi društvo pripravilo tudi svoje lastne kulturne sporede, kar doslej zaradi objektivnih težav ni povsem uspelo. V diskusiji je prišlo tudi do kritike dosedanjega tajnika društva Poganiča, ki svoje dolžnosti ni več opravljal. Povedano je še bilo, da tudi kot mandatar slovenske volilne skupnosti zanemarja svoje delo v občini, da se ne udeležuje sej občinskega odbora. To pa je do ljudi, ki so mu pri volitvah dali svoje zaupanje, neodgovorno.

Na občnem zboru je kratko spregovoril tudi tajnik Slovenske prosvetne zveze Andrej Kokot, ki je društvu čestital k doseženim uspehom ter obljubil, da bo SPZ društvu tudi v bodoče s svojo pomočjo stala ob strani. Po občnem zboru je tajnik SPZ zbranim zavrtel film „Cvetje v jeseni", ki je tako kot drugod pri občinstvu bil toplo sprejet.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu vabi na proslavo

MATERINSKEGA DNEVA

v nedeljo 11. maja 1975 ob 14.30 uri popoldne in 20. uri zvečer v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu.

Matere in tudi vsi ostali prisrčno vabljeni.

Odbor

Ceste povezujejo narode

Informativnega izleta v Slovenijo, ki ga je pred nedavnim priredilo Avstrijsko-jugoslovansko društvo, so se med drugimi udeležili tudi koroški strokovnjaki na področju gradnje avtocest. Ob tej priložnosti so si s slovenskimi kolegi ogledali sodobno zgrajeno 40 km dolgo avtocesto med Vrhniko in Razdrtim. Pri ogledu avtoceste so od slovenskih graditeljev zvedeli, da bodo še letos začeli graditi cestni obvoz Ljubljane. Tako bodo graditelji na odseku med Vrhniko in Ljubljano morali premagati 6 km dolgo in 30 do 60 m globoko zamočvirjeno ozemlje (del ljubljanskega barja). Izgradnja tega obvoza naj bi bila zaključena do leta 1980.

V okviru razgovorov pri ogledu nove slovenske avtoceste je odgovorni strokovnjak za gradnjo avtocest v Sloveniji dipl. inž. Miloš Turk med drugim povedal, da so stroški kilometer avtoceste znašali okrog 20 milijonov dinarjev (nekaj več kot 20 milijonov šilingov). V minulem letu so vnovčili 27 milijonov dinarjev mitnine, od katerih so porabili 10 milijonov za vzdrževanje avtoceste. Nadalje je omenil, da znaša dnevna frekvenca vozil v letnem povprečju 7900 vozil, poleti pa so dosegli tudi konice do 26.000 vozil na dan.

V bližini Postojne so si ogledali tudi bazo za vzdrževanje avtoceste, ki je najsodobneje opremljena. Ob tej priložnosti je kom. svetnik inž. Truppe (bivši referent za gradnjo cest na Koroškem) izrazil priznanje slovenskim graditeljem, ki so v zadnjih desetih letih beležili lepe uspehe pri gradnji avtocest. Dejal je, da ceste nimajo samo gospodarskega pomena, marveč združujejo in zbližajo med seboj razne narode. Prav s tem v zvezi je nato dipl. inž. Turk poudaril, da Jugoslovani trdno računajo z realizacijo izgradnje predora oziroma ceste skozi Karavanke, ki bo povezovala Slovenijo s Koroško.

Zaključno se je podpredsednik Avstrijsko-jugoslovanskega društva inž. Truppe v imenu društva prisrčno zahvalil za izkazano gostoljubnost in povabil slovenske kolege na protiobisk in sicer na ogled Turske avtoceste na Koroškem.

„Rešitev", ki ni rešitev

Začetkom aprila je bil ustanovljen pri koroški deželni vladi Urad za svetovanje in informacije. Na ta urad se lahko obračajo prebivalci v vseh zadevah, ki sodijo v pristojnost dežele. Pravniki, ki delajo v uradu, svetujejo seveda tudi v drugih zadevah, kajti preprost človek pogosto ne ve, kaj spada v kompetenco deželne in kaj v kompetenco zvezne uprave. Urad se nahaja v glavnem poslopju deželne vlade v tretjem nadstropju soba štev. 308 in deluje vsako sredo od 8. do 12. ure.

Uradu je dodeljen tudi dr. Pavel Apovnik, ki ima nalogo, da svetuje v vprašanjih, ki težijo koroške Slovence. Vendar je pri tem treba upoštevati, da dr. Pavel Apovnik nima svojega sedeža v glavnem poslopju koroške deželne vlade, temveč uraduje tudi ob sredah v poslopju Völkermarkter Ring 29 v prvem nadstropju.

Koroški Slovenci so že v skupni Spomenici iz leta 1955 zahtevali ustanovitev posebnega oddelka pri koroški deželni vladi za probleme slovenske manjšine. Pri tem so mislili na samostojni oddelek. Urad za svetovanje, informiranje, pospeševanje kulture in ljudsko izobraževanje za slovensko narodno skupnost na Koroškem, ki ga je pri uradu deželne vlade snoval še prejšnji deželni glavar Sima, ni povsem odgovarjal predstavam koroških Slovencev. Pozneje je oblast ukinila uradu delovno navodilo in tudi sedanja „rešitev" nikakor ni zadovoljiva. Slovenska narodna skupnost potrebuje oddelek s samostojnim delokrogom.

Dokler pa take rešitve ni, naj se koroški Slovenci v čim večjem številu obračajo na oba omenjena urada.

Mirka Kušeja ni več

Čeprav je Mirko Kušej živel v Ljubljani, je vest o njegovi smrti močno odjeknila tudi med koroškimi Slovenci, saj je izšel iz znane Davidove družine v Šmihelu nad Pliberkom. Kot otrok je bil zelo nadarjen, zato so ga starši poslali v učiteljišče v Velikovcu. Po letu 1920 je študij nadaljeval v Mariboru, od koder pa se je zaradi slabega zdravja moral vrniti domov. Pomagal je pri delu doma, razen tega pa je deloval tudi na občini, kjer je pomagal tajniku Kralu. Veliko svojega časa je posvetil kulturnemu delu. Učil je igre, organiziral razne prireditve, zbiral pevce in bil soustanovitelj godbe na pihala ter slovenskega gasilskega društva v Šmihelu.

Da bi se usposobil za delo v zadružništvu, je šel na Zadružno šolo v Ljubljano, kjer je šolanje končal z odliko. Po šoli je šel na prakso in tako postal revizor. Kasneje je deloval kot vodja internata gojencev zadružne šole. Rajni monsignor Podgorc je želel, da bi Kušej delal na Zvezi slovenskih zadrug v Celovcu. Vendar je svetovna gospodarska kriza in nato vojna preprečila, da bi se vrnil na Koroško. Z družino je ostal v okupirani Ljubljani. Ob koncu vojne je ob tragični nesreči izgubil svojo hčerko, kar je njega in družino močno prizadelo.

Po vojni je Mirko Kušej delal pri Državni založbi v Ljubljani in to vse dokler ni šel v zasluženi pokoj. V 70. letu svojega življenja je 21. aprila letos umrl.

Pokojnik je bil med ljudmi izredno priljubljen, vsakomur je bil pripravljen pomagati. Posebno naši rojaki s Koroške so se vedno zbirali na njegovem domu, kadar so bili v Ljubljani. Zlasti pa se je izkazal kot organizator srečanj bivših učencev z upokojeno učiteljico Piškovo.

Mirko Kušej je nadvse ljubil svojo koroško domovino in koroško slovensko pesem. Zato je razumljivo, da ga je na njegovi zadnji poti spremilo tudi večje število rojakov s Koroške. Foltejevi pevci so mu v slovo zapeli pesmi „Gozdič je že zelen" in „Nmav čriz izaro", njegov sošolec Mirko Kumer - Črčej pa mu je spregovoril besede slovesa.

Dragega Mirka bomo ohranili v blagem spominu!

Lutkovna igra v Bilčovsu

Lutkovna igra „Kozika in Lizika", katero nam je v nedeljo 27. aprila uprizoril dramski odsek Koroške dijaške zveze, nas je zelo razveselila. Prav posebno pa so bili veseli naši malčki, ki so se vživeli v svet lutk in so z velikim veseljem sledili poteku igre, ki jih je tako pritegnila, da se bodo gotovo še dolgo spominjali tega lepega doživetja.

Vsem članom Koroške dijaške zveze, ki so pri igri sodelovali, se prisrčno zahvaljujemo za njihov trud in požrtvovalnost, ki jo vlagajo v lutkovne predstave, namenjene našim najmlajšim, ki bodo, ko dorastejo, vaši nasledniki, kar si mi vsi želimo. Taka dejavnost nam zagotavlja bodočnost. Želimo, da to delo naših dijakov ne bo zaspalo in da bodo še kdaj prišli k nam v Bilčovs.

Ob tej priložnosti naznanjamo, da bomo 11. maja letos spet imeli „Proslavo materinskega dneva", in sicer popoldne ob 14.30 uri in zvečer ob 20.00 uri v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu. Mamice od blizu in daleč, pa tudi vse tiste, ki ljubite naše roditeljice, vabimo, da pridete v čim večjem številu.

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

Nemcem vire blaginje, bi bili mnogo na boljšem. Če bi bili v tem primeru mi, Nemci, napadeni, bi bili za ves svet žrtev, napadalci pa bi bili rablji. Mi bi poželi vse simpatije sveta v obrambi — kakor smo poželi vso obsodbo kot osvajalci. Ne pozabite na to, da bi bila v obrambi opravičljiva vsa orožja, tudi atomska bomba . . ."

„Ves sem razklan, ne vem . . . Morda imate celo prav," je dejal general spravljivo.

Wolf je vneto nadaljeval:

„Svet se spreminja, gospod general. Ne občuduje več napadalcev in nasilnežev. Tudi takrat ne, ko zmagujejo, nikar če so poraženi! Svet ne spoštuje genialnih vojskovodij, še manj pa mu je do problematičnih duhov! Pravzaprav svet ne spoštuje nikogar več."

„Šele sedaj skušam razumeti vašo ravnodušnost in polagoma se mi je razkril vaš skriti cilj. Zdaj, ko smo v razsulu, mi postaja celo doumljiv. Zdaj vem, da sva imela nekaj skupnega, čeprav se mi je zdelo, da sva daleč vsaksebi."

„Preden se bova ločila, gospod general, sva lahko odkrita. Sam sem spoznal, da je nasilje dvorezen nož brez ročaja. Zmeraj obreže tudi tistega, ki ga uporablja. Mi smo si sami ustvarili nasprotnike. Kar poglejte: čim več smo postrelili talcev, čim več ljudi smo izselili in zaprli, tem več drugih je ušlo v hosto. Sila rodi odpor! Če bi bili mi delali zlepa — kdove kakšen smisel bi imel odpor proti nam. Mi smo skušali v tej deželi uresničiti zgrešene cilje z zgrešenimi sredstvi . . ."

„Čudim se vam, major. Zdaj je nenadoma vse narobe. Kako ste tedaj mogli voditi politiko sile, vi, ki se delate takega angela?!"

„Ne krivim samo Nemčije. Vojna je bolezen industrijskih držav. Moderni svet človeka poneumlja in standardizira pamet s proizvajanjem potrošnih dobrin. Mi Nemci smo bili specialisti za poenostavljanje kompliciranega in kompliciranje enostavnega, kot sva se nekoč že pogovarjala. Znali smo zbuditi iracionalne sile duha, nismo pa znali duha obvladati! Pustili smo, da so podivjale strasti in obolela čustva ljudi. Človeštvo — ne samo Nemci — je podobno čarovniku, ki je izpustil iz steklenice demona in ga ne zna spraviti nazaj."

General se je prijel za glavo in mu ugovarjal:

„Spet nastopate z marksističnimi frazami . . ."

„Meni ideje pomenijo toliko, kolikor so resnične in v danem času uporabne, ne glede na to, čigave so in kateremu miselnemu sistemu pripadajo. Nihče nima vedno vsega prav, zakaj absolutna resnica je sestavljena iz delnih resnic, ki jih ne znamo uporabljati o pravem času in na pravem mestu. Še enkrat vam povem, gospod general, da se ne bojim poraza. Poraz bo zmaga za nas in morda tudi izkušnja za druge."

„Kako to mislite?"

„Ali ne čutite v sebi zmede in razkroja? Človek pa hoče v svoj obstoj vnesti red in gotovost. Zato se je vedno bojeval. V tej vojni smo prispeli na rob prepada. Zdaj manjka samo še to, da se Angloameričani udarijo z Rusi, se pravi, zavezniki med seboj, pa bo svet v popolnem kaosu. Tudi to želijo in upajo nekateri, toda zaman. Ne bodo se udarili. Naslednja stopnja od totalne je absolutna vojna. Nekoč sva že govorila, da bi to pomenilo za človeštvo smrt. Ljudje pa vendar niso tako nori, da bi se povsem uničili!"

„Ob vsem tem, kar pravite, sem prepričan, da je v Nemčiji Wehrwolf propadel, še preden je nastal," je dejal general utrujeno. „Toda kaj naj napravim, kaj mi svetujete?"

„Svojo kožo rešujte, gospod general. Za to, kar smo delali vsi, bodo poiskali le nekaj krivcev. Dobro veste, da že dve leti sestavljajo listo vojnih zločincev. Midva bova prav gotovo med njimi. Ti bodo krivi za vse. Zmagovalci potrebujejo žrtev. Vsega nemškega naroda pač ne morejo spraviti s sveta. Zato spremenite svoje ime in zunanji videz ter se v novih razmerah pojavite v novi vlogi. Življenje je enkraten dar in nor je, kdor ga sam zapravi. Še bolj nespameten pa je tisti, ki se bo dal obesiti. Čez deset let bo Nemčija dežela z najvišjim standardom in ljudje najinega kova ji bodo potrebni."

Bila sta že na koncu pogovora, ko je zazvonil telefon. Oglasil se je poveljujoči iz zaporov v Begunjah. Tam so še vedno imeli sto mož posadke in šeststo zaprtih jetnikov.

„Ravno prav, gospod general. Kaj naj napravimo z jetniki v Begunjah? Mislim, da ni vredno, da bi jih pobili."

„Napravite, kar se vam zdi!"

Potem sta si stisnila roke in se dogovorila, kdaj in kje se bosta srečala v Nemčiji. Oba sta si priskrbela toliko sredstev, da se jima ni treba bati prihodnosti . . .

Po srečanju z Wolfom se je general vračal s spremljevalcem na motorju s prikolico po cesti pod gorami, ki so jo imenovali Banditenstraße. Od Wolfa je bil zvedel, da tod ni partizanskih enot. V črnem mercedesu se je general spričo izvidnikov na motorju čutil varnega. Le nekaj kilometrov je bil oddaljen od ceste, kjer so se njegove enote umikale čez prelaz.

Iz razmišljanja ga je zdramil rafal. V glavo mu je strčalo razbito steklo, v ušesih so mu zvenčali žvižgi krogel. Šofer se je naslonil na volan in zapeljal med drevje pod cesto. Avto se je vžgal. Na srečo je bil v mrtvem kotu. General je omotičen začutil, da mu zmanjkuje sape. V oči so ga zbodli zublji plamenov. Povrnila se mu je razsodnost, samoohranitveni nagon mu je velel, da mora takoj bežati. Odprl je vrata in se z brzostrelko v rokah po-

Slovensko kulturno društvo v Globasnici vabi na

3. kulturni festival

30-LETNICA KONCA II. SVETOVNE VOJNE
20-LETNICA PODPISA DRŽAVNE POGODBE

ki bo od 1. do 4. maja 1975 pri Šoštarju v Globasnici

- **V petek 2. maja ob 20. uri: Koncert narodno zabavne glasbe; nastopajo ansambel „Toneta Kmetca" in Ptujski moški kvintet.**
- **V soboto 3. maja ob 15. uri lutkovna predstava gledališča DPD „Svoboda" Ptuj; ob 20. uri: Folklorna prireditev; nastopa folklorna skupina OSS Nedelišče iz Hrvatske.**
- **V nedeljo 4. maja ob 14.30 uri: Slavnostna prireditev „Umrli so, ko je cvetel maj"; sodelujejo Oder 73, mešani zbor „Peca" SKD Globasnica, moški zbor „Franc Leder Lesičjak" SPD „Edinost" v Štebnu in mladinske folklorne skupine iz Predvora in Globasnice.**
  Ob 20. uri plesna zabava, igra ansambel „Fantje iz Podjune".

Na 3. kulturnem festivalu bo tudi razstava slikarjev-amaterjev. Vsi od blizu in daleč prisrčno vabljeni!

Za obisk vseh predstav popust pri vstopnini!

Borovlje

Pred nedavnim smo v Borovljah obhajali veselo poroko. Zakonsko zvezo sta sklenila Andrej Wieser in Inge Jesenitschnig oba iz Borovelj. Andreja Wieserja in njegovo življenjsko družico poznamo kot navdušena planinca in prijatelja narave. Njihovi planinski tovariši upajo, da se z novim stanom odnos do planin in narave ne bo spremenil, kar se v podobnih primerih žal premnogokrat dogaja v življenju.

Poročno slavje sta nevesta in ženin obhajala v gostilni pri Schützu v Kožentavri. Na ojseti je bilo izredno veselo in prijetno razpoloženje.

Mademu zakonskemu paru želimo mnogo sreče v življenju in mnogo prijetnih ur s tovariši v planinah. Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

MATURANTJE LETNIKA 73/74

Maturitetno srečanje bo v soboto 17. maja 1975; ob 18. uri se zberemo pri Kosti.

Vsi prisrčno vabljeni!

Velika tombola v Celovcu

Koroška dobrodelna organizacija imenovana Volkshilfe — Ljudska pomoč, bo v nedeljo 4. maja ob 14. uri na celovškem sejemskem razstavišču priredila veliko tombolo. Ta tombola bo ena največjih, kar jih kedaj pomnimo na Koroškem.

Skupna vrednost vseh dobitkov znaša 840.000 šilingov. Kot glavni dobitki ki jih lahko zadenete so: 10 osebnih avtomobilov znamke Mazda 1000 in 10 barvnih televizorjev znamke Hornyphon. Nadalje je še 600 zadetkov, med njimi 10 fotoaparatov in drugih uporabnih predmetov.

Koroška dobrodelna organizacija Volkshilfe — Ljudska pomoč, ki pripravlja senzacionalno tombolo, je neodvisna (samostojna) karitativna organizacija, ki deluje v okviru dežele in pa tudi okrajev. Njeno plemenito poslanstvo ni samo v tem, da oskrbuje dijaške in študentske domove (v Celovcu, Beljaku in Spittalu), marveč, da skrbi tudi za starejše ljudi (klubi seniorjev v Celovcu, Beljaku in drugih občinah), bolnike in druge socialno potrebne. Čisti dobiček tombole bo porabljen za dobrodelne namene. Z nakupom karte za tombolo si ne zasigurate samo možnosti dobitka, marveč si zagotovite tudi priložnost pomagati drugim. S tega vidika je nakup karte za tombolo, vedno dobiček.

Pričujoča pomlad nudi fotoamaterjem spet obilico motivov, zato razpisuje Slovenski filmski klub Celovec

NAGRADNO TEKMOVANJE V FOTOGRAFIRANJU

Veljajo naslednja pravila:

1. **Sodeluje lahko vsak; skupina A do 20. leta starosti, skupina B od 20. leta naprej. Vsak lahko odda do 5 slik**
2. **Fotografirajo naj se pomladanski motivi južne Koroške**
3. **Slike so lahko črno-bele, barvne ali pa diapozitivi. Slike naj imajo velikost 9x13 cm, diapozitivi pa 5x5 cm**
4. **Dela bo ocenjevala posebna strokovna komisija (za vsako skupino posebej)**
5. **Najboljša dela bodo primerno nagrajena**
6. **Slike pošljite do 22. junija 1975 na naslov: Slovenski filmski klub, 9020 Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10**

Vabimo vse fotoamaterje k sodelovanju

Nov način zdravljenja bolnih jezer

Čeprav ima okolica Klopinjskega jezera svojo krožno kanalizacijo, ki preprečuje pritok odplak v jezero, so pred nedavnim podvzeli dodaten korak, ki je edinstven v Evropi — da bodo iz globin Klopinjskega jezera s pomočjo plastične cevi odvajali slabo strupeno vodo in tako še bolj zboljšali kvaliteto vode.

Ker je po navadi vsaka voda na dnu jezera slaba oziroma strupena (zaradi pomanjkanja kisika se tvorijo fosforne in dušikove spojine), so strokovnjaki prišli na idejo, da bi to škodljivo vodo odstranili. V ta namen so pred nedavnim s pomočjo orjaškega helikopterja potopili na dno jezera 6 ton težki betonski blok, na katerega bodo z verigo pritrdili plastično cev (400 mm premera), katere odprtino bodo lahko regulirali višje ali nižje, kakor bodo pač zahtevale razmere. Skozi to plastično cev bodo v teku treh do petih let odstranili okrog 5 milijonov litrov globinske strupene vode. Stroški tega ukrepa so sorazmerno zelo nizki, saj znašajo komaj 1,4 milijona šilingov. Ker je globinska voda, ki jo bodo odvajali, zelo smrdljiva in da ne bo pritožb s strani prebivalstva, bodo globinsko vodo mešali z jezersko vodo v višjih plasteh in tako zmanjšali oziroma odstranili smrad (odprtino cevi potisnili višje navzgor).

Stroške tega dodatnega načina sanacije Klopinjskega jezera si bosta delila dežela in občina Škocijan. Takšen način sanacije vode bodo izvedli tudi na drugih koroških jezerih.

V soboto 12. aprila je bilo ob Klopinjskem jezeru zelo živahno, saj se je nabralo mnogo radovednežev, ki so občudovali ogromni helikopter, ki se je s 6-tonskim betonskim blokom dvignil nad jezero in ga počasi spustil v vodo. Temu dogodku so med drugim prisostvovali tudi referent deželne vlade za varstvo okolja, namestnik dežel. glavarja Frühbauer, izvedenec na področju raziskovanj koroških jezer dr. Sampl in razni drugi strokovnjaki. V nekaj letih bomo lahko točno vedeli, kakšen bo uspeh. Če se bo ta način sanacije jezer obnesel, potem smo naredili na tem področju velik korak naprej. Predpogoj za ohranitev naših jezer pa so slej ko prej kanalizacije. Kot dodaten ukrep pa bo po vsej verjetnosti zgoraj opisani način v bodočnosti igral pomembno vlogo.

Jugoslovani ponovno na Makalu

Jugoslovanski alpinisti se bodo letos sredi avgusta ponovno podali na pot v Himalajo, da preko južne stene, s katero imajo še iz leta 1972 neporavnan račun, premagajo peti najvišji vrh na svetu — 8481 m visoki Makalu. V tej odpravi bo tokrat sodelovalo več kot 20 najboljših jugoslovanskih plezalcev in vrhunskih alpinistov.

O tej mogočni himalajski gori ne poročamo samo zaradi tega, ker jo poznamo iz skioptičnega predavanja vodje jugoslovanske odprave Aleša Kunaverja pred dobrim letom v dijaškem domu v Celovcu, ko nas je v sliki in besedi povedel v južno steno te mogočne gore, temveč predvsem zaradi tega, ker je Makalu in to tudi po zaslugi jugoslovanskih alpinistov, postal šola himalajskega „ekstremizma". Osnovali so jo Francozi s svojim smelim vzponom preko južnega stebra, nadaljevali pa so jo Jugoslovani, ki so pred tremi leti naskočili eno najtežjih himalajskih sten nato pa še Čehi, ki so tudi zamislili smer preko južne stene. Obema — Jugoslovanom in Čehom — gora ni bila naklonjena.

Lansko leto so južno steno hoteli premagati tudi avstrijski alpinisti in Američani. Slednjim je pomagal tudi jugoslovanski alpinist Matic Maležič, mož, ki je dosegel najvišjo točko v južni steni Makaluja, vendar jih je stena gladko odbila. Goro Makalu imajo rezervirano tudi Španci, Čehi, skupina Američanov..., tako da lahko trdimo, da je Makalu najbolj oblegan vrh v Himalaji.

Nas seveda najbolj zanima južna stena Makaluja, ki jo je jugoslovanska odprava preplezala skoro do vrha. Za Avstrijce, pri katerih je sodeloval eden najbolj izkušenih Himalajcev Reinhold Messner, vzpon preko južne stene, ki so jo preplezali „neizkušeni Jugoslovani", ni predstavljal bogve kakšnega problema. Vendar, ko so bili v steni v kateri so bile ponekod fiksirane še vrvi prve jugoslovanske odprave, kar je precej olajšalo napredovanje, so bili kljub temu gladko odbiti in tudi niso dosegli višine, do kamor so uspeli priti „neizkušeni" Jugoslovani. Baje je krivda pri vodstvu avstrijske odprave, ki se je preveč zanašala na lastne moči, podcenjevala steno in preveč časa zamudila pri snemanju filma, s katerim je hotela kriti stroške odprave. Vsekakor je položaj ta, da je že več odprav poskušalo preko južne stene priti na Makalu, vendar pa so bila do sedaj vsa prizadevanja zastonj.

Tudi letošnjo VI. Jugoslovansko alpinistično himalajsko odpravo (JAHO), bo vodil naš dobri znanec Aleš Kunaver, ki bo tokrat k svojim starim sodelavcem pritegnil še nekaj novih alpinistov. Uspehi jugoslovanskih alpinistov v zadnjih letih so najboljši porok, da bo odprava preko južne stene na Makalu uspešna. Seveda uspeh podviga ne odvisi samo od srčnih alpinistov, temveč le premnogokrat tudi od nepredvidenih okoliščin, kot so vremenske neprilike — vihar, mraz, sneg itd. Ker so imeli Jugoslovani v tej steni do sedaj še najlepši uspeh, jim osvojitev Makaluja preko južne stene od srca privoščimo.

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

gnal med drevje. Začuda ga ni nihče zadel. Krogle so klestile veje, prst mu je frčala v obraz, za seboj je zaslišal krike preganjalcev, ki so že vdrli čez cesto...

Glasovi so bili vse bližji. Strah mu je podvojil moči. Dosegel je greben, kjer se je svet prevesil. Tu je padel za prvi kamen in pripravil orožje. Kar na slepo je vžgal po zasledujočih. Spraznil je dva šaržerja, potem pa je bežal naprej. Na srečo se je v globeli začela nepredirna goščava, ki ga je skrila in napadalcem onemogočila zasledovanje. Blodil je še kako uro po gozdu, potem pa se je upehan zavlekel v gosto mlado smrečje, si dal torbo pod glavo in brzostrelko na prsi ter skušal počivati. Globoko je sopel in gledal v nebo. Jug je gonil proti severovzhodu trume oblakov, ki so bili kot raztrgana trupla. Šele sedaj je začutil, da je v deželi, kjer ga sovraži prav vse in kjer nima več obstanka...

Pravzaprav je bil vesel, da je ostal živ, pa čeprav mu je v avtomobilu zgorelo vse, kar je hotel vzeti s seboj v rajh. V torbi mu je sicer ostalo nekaj mark in dolarjev in tankih ploščic zlata, ki jih je imel za najbolj zanesljivo plačilno sredstvo v nezanesljivih dneh prihodnosti.

Izvlekel je specialko in jo naravnal po soncu. Odločil se je, da bo najvarneje prebiti se na ljubeljsko cesto, tja, kjer se umikajo njegove kolone. Trenutno je bil general brez vojske. Moral se je obnašati kot pešak izvidnik na sovražnem ozemlju. Sprva je tipal od debla do debla. V visokem gozdu je gospodovala tišina, ki jo je motilo le petje ptic. Iz daljav je odmevalo bobnenje topov. Previdno je šel čez cesto, nedaleč od tam, kjer so njegovi doživeli napad, in se namenil med skale, v strmo gozdno pobočje. Vedel je za prelaz med gozdnato goro in golim skalovjem Begunjščice.

V gozdu ga je zalotila noč. Nekajkrat je zašel pod skalovje, da ni mogel ne naprej ne nazaj. Moral se je vračati. Zato se je zavlekel pod skalni previs in skušal zaspati. Visoko na nebu so zijale zvezde, nekje v bližini je zaukala sova, zateglo in zadovoljno, kot bi pravkar umorila svoj plen. Generalu se je gozd zazdel podoben džungli. Temne sence dreves so se mu zdele kot grozljive roke, ki rastejo iz zemlje, in skale pregraja, ki je ne bo mogel preplezati. Zdaj je v prostoru, kjer je odvisen od samega sebe. Tu vlada surovi zakon odmiranja vsega, kar ni sposobno kljubovati. Kdove kako bo kljuboval on vsemu tistemu, kar prihaja? V tej uri popolne samote se je čutil slabo pripravljen za preizkušnjo. Zdaj bodo bremena, ki so jih ves čas nacistične vladavine nalagali množicam na hrbet, zdrsnila nanje, vodilne. Kdove če jih ne bo zmečkalo...

Naslonil se je na mrzlo skalo in skušal zaspati. Pred očmi pa so se mu nevezano trgale slike, ki niso bile ne spomin ne sanje. Samo bolestni prividi iz preteklosti... Ali je to njegova vijugava pot? Vleče se skozi pustinjo, za njo so sledovi krvi, trupla in ruševine... In kaj je še drugega? Nekje iz ozadja vstajajo žena in otroci, za katere se je premalo brigal — vse te dolžnosti je odlagal za čas po zmagi... Zdelo se mu je, da beži po obli skorji planeta, po razsušenih strugah brez upanja, večni vojščak s krvavim mečem, ki podi sam sebe — tako je sam, da niti sence ni za njim... Pravijo, da je slep, kdor sledi slepemu. Komu je sledil on? Iz vodnjaka njegove podzavesti so vrele polovične resnice, ki mu jih je več let sejal v dušo major Wolf kot plevel. Zdaj so se v njem razrastle in ga navdale s popolnim dvomom. Mar ni že na robu zloma? Začele so se mu porajati misli, kam bi se zatekel. Preletel je prijatelje, znance, raztresene širom po Nemčiji. Žal ni nikogar; ki bi mu lahko povsem zaupal. S kakšno zavistjo so njegovi nekdanji prijatelji, ki so kot nepomembni ostali nekje na dnu, spremljali njegov vzpon! Najbrž bodo prav s tolikšnim veseljem govorili o njegovem padcu...

Mižal je, v duši pa so mu odmevali glasovi slavnostnih fanfar in bobnov in odmev führerjevega glasu in valovanje uniform... Čudni smo ljudje, toda kakorkoli te našemijo, v kakršnekoli uniforme in kakorkoli in kadarkoli, duše vedno ostanejo gole... Ob tej misli ga je obšla trudna otožnost in nemška armada se mu je spreminjala v čudne prikazni... Zaželel si je, da bi storil zločin, hkrati pa se ga je le lotevala želja, da bi okusil kazen...

Kdove koliko časa je porabil, da je skušal razvozlati zakone sveta? Svoj čas bi bil prisegel nanje — toda kaj zdaj, ko se mu resnice, za katere bi bil dal uničiti vso deželo, ki jo je imel pod sabo, spreminjajo v laži? Ni mogel zaspati. Odprl je oči in med vejevjem zagledal zvezde. Jutri se bo moral odločiti: boriti se ali bežati... Sicer se človek vse življenje odloča, vedno glede istih stvari, toda sam ne ve, kdaj se odloča v svojo korist in kdaj v škodo. Sredi gozda, obkoljen od skalovja in dreves, ki so ga sovražila, je začutil, da so mu vendar bližja od bolne civilizacije, kjer se najprej vse prodaja in kupuje, celo čast, ko pa tega zmanjka, se jemlje s silo, dokler tudi sile ne zmanjka...

Ta konec bo prinesel nov začetek, začetek vzrokov novih sovraštev in novih pobijanj... Mar se človek res rodi za smrt? Čemu se torej on sedaj boji za življenje? Nič več ne razume... Ampak Napoleon je rekel, da je v vojni odnos med racionalnostjo in iracionalnostjo ena proti deset...

Potem se je pogreznil v blodne sanje. Vso noč so ga preganjali obešenci, utopljenci, postreljeni in podobne prikazni. Nekajkrat so ga pripehali na rob prepada, kjer bi se razblinil v zelen mrak in razbil ob čereh, pa je vedno obstal z razbolelim telesom na robu. Prebudil se je in

Srečanje v gozdu

Patrulja je odšla v izvidnico. Globok sneg je segal partizanom do pasu, ko so se previdno premikali ob robu gozda. Nenadoma so čisto od blizu zagrmeli streli. Spopasti so se morali z nemško patruljo na smučeh; Nemci so se jim neopazno približali in odprli nanje silovit ogenj. Dva partizana sta že padla, Majda pa je bila ranjena v nogo. Ni kazalo drugega, kot da se je napravila mrtvo.

Ko so Nemci prišli do njih, so mislili, da so vsi mrtvi. Pobrali so jim orožje in izginili.

obvezala nogo, nato pa se trudoma zavlekla v gozd. Ped za pedjo.

Želela si je, da bi čimprej obvestila tovariše o tem, kaj se je zgodilo. Toda sneg je bil visok, krvi je izgubila toliko, da se ji je temnilo pred očmi, zato je hitro opešala.

Zavlekla se je pod košato smreko, ki je imela veje prav do tal, tako da sneg ni mogel prodreti v to zavetje. Okrog debla je bil še mah in nekaj suhega listja; v drugih okoliščinah bi bilo to kar prijetno.

Medtem se je začelo mračiti. Spet so začele padati goste snežinke. Majda se je zavila v plašč, naslonila glavo na deblo in od bolečine zaihtela. Bala se je. Ni smela zaspati, da bi v spanju ne zmrznila. Tako je bedela vso noč in mencala z rokami, zraven pa je mislila na krvavo vojno, na svoje drage in na svojo mladost. Šele proti jutru jo je zmagal spanec.

Majda se je z veliko težavo vzdignila. Ker ji je rana hudo krvavela, si je za silo

Ko se je zbudila, se je močno prestrašila. Čisto blizu v grmovju je opazila zajčka, kako si oblizuje tačko.

„Ubogi revček," je pomislila Majda. „Tudi njega preganja zima in sovražniki kakor mene!"

Zajček ji je bil zdaj edino živo bitje, ki ji je bilo tako blizu in ji je bilo za družbo. Prav nič se je ni bal. Bil je ves moker in premražen, neprenehoma je drgetal in strigel z uhlji.

Nekje daleč je zalajal pes, kmalu pa se je zaslišal še otroški glas. Zajček je začutil bližnjo nevarnost. Hitro je smuknil izpod grma in izginil.

Majda se je previdno vzdignila, a ko se je premaknila, jo je rana zaskelela tako, da bi skoraj kriknila od bolečine. Razgrnila je zasneženo vejevje in pokukala. Zagledala je dečka s psičkom, kako počasi gazi globok sneg. Tu in tam se je ustavil in si ogledoval drobne smrečice.

„Aha, božično drevo išče," je zamrmrala Majda. Psiček pa je že zavohal človeka in pričel strici z ušesi. V nekaj skokih je bil pri Majdi. Najprej je zalajal nanjo, kaj nato pa se ji je že veselo dobrikal, ko ga je nežno pobožala po glavi.

Deček je opazil, da je psiček nekam izginil, zato se je hitro pognal za njim. Presenečen in kakor vkopan je obstal ob pogledu na Majdo, ki mu je s prstom pokazala, naj molči. Le počasi si je deček opomogel od strahu, nato pa je povedal Majdi, kje je doma in kaj dela v gozdu. Zaupal ji je tudi, da večina ljudi v vasi dela za partizane. Majdi niti ni bilo treba reči, naj ji pomaga. Takoj je bil pripravljen napraviti vse, kar mu bo velela. Ves dan je ostal z njo. Ko se je stemnilo, sta se počasi odpravila v vas.

Na podstrešju so za ranjeno partizanko pripravili ležišče. Skrbno so jo negovali tri tedne. Potem pa se je morala posloviti od teh dobrih ljudi.

Ob slovesu je podarila malemu Bojančku zlato verižico, ki jo je nosila okoli vratu. Ko mu jo je obešala, je srečna pristavila:

„Majhen spominček mojemu rešitelju."

Bojanček se je nasmehnil, Majda pa ga je nežno poljubila, nato pa odšla z odločnimi koraki, svoji novi usodi naproti.

Prvi maj

Sonce, glej, z neba se smeje,
potok drami pesem ptic,
veter topli zopet veje,
v rebri polno je cvetic,
krošnje vse so razcvetene,
v zraku vonj je nežnih trav,
dih narave prebujene
maju prvi je pozdrav . . .

ZORAN HUDALES:

Kurir Tinče in srna

Tinče je bil kurir. Bil je še deček, ko je med vojno opravljal nevarno službo. Nekega zimskega popoldne je na vrhu zasneženega grebena zašel. Lačen in upehan se je boril z vetrom. Proti večeru je prišel na planoto. Nenadoma je zaslišal divje kričanje. Pogledal je po rebri. Skoraj ne bi verjel lastnim očem: Proti njemu je bežala srna, a za njo so se podili trije belogardisti. Tinče se je urno skril za grm.

„Streljal bom!" se je zadrl eden razbojnikov.

„Ne smeš!" je dejal drugi. „Tu je sovražno ozemlje. Izdali bi se."

„Aha," je pomislil Tinče. „Bojijo se!" Nato je potegnil iz žepa bombo ter jo pognal proti preganjalcem uboge srne. Grozen tresk je pretrgal zimsko tišino.

„Ranjen sem!" je zatulil prvi belogardist. „Bežimo!" je zakričal drugi. In vsi trije: šepavi in oba zdrava so se pognali v beg. Sneženi pršič jih je zakril v gosto meglo.

„Teh ne bo več nazaj," je dejal Tinče ter odšel dalje po srnini sledi. Ni storil dvajset korakov, ko je ugledal žival pod brinovim grmom. Trepetala je in ga milo gledala. Ledena plast nad snežno odejo je ni držala, zato ji je led odrgnil kožo s tenkih nožic.

„Ne boj se, revica!" ji je dejal Tinče. Nato se je sklonil, si oprtal srno na rame in odšel dalje. Ves utrujen je prišel pozno ponoči do razvalin neke zidanice. Tam je srni obvezal noge. Žival se ga ni nič več bala. Gledala ga je, kot bi se mu hotela zahvaliti. Na vso srečo je bilo pod zrušeno streho še precej sena, kjer se je revica najedla in kjer sta s Tinčem sladko zaspala.

Zjutraj je zbudil kurirčka nenavaden ropot. Srnica je skakala izpod strehe ter se nemirna vračala, se zaletavala v dečka, kot bi hotela, naj ji sledi. Tinče se ni dolgo obiral. Skočil je na ostanke zidu ter pogledal naokrog. Glej, resnica! Žival ga je opozorila na nevarnost. Brž se je spustil med razvaline, kajti po grebenu se je bližala dolga kolona Švabobrancev in Nemcev.

„Beži, revica! Beži, srnica!" je velel polglasno. Spustila sta se kot urna smučarja v globel. Daleč doli sta se razšla: srnica v grmovje, Tinče pa v gozd, kjer je našel pravo pot. Drug drugemu sta rešila življenje.

V tihi lozi

Vstani, megla, oj, le vstani,
dvigni v jasne se višave
in odkrij nam vse dobrave,
kjer grobovi se vrstijo!
Vstani, megla, oj, le vstani . . .

Padaj, dežek, oj, le padaj,
s solzami namakaj rove,
spanja zadnjega domove,
kjer nevzdramno borci spijo!
Padaj, dežek, oj, le padaj . . .

Pihaj, veter, oj, le pihaj,
misli žalostne preženi
materi, nevesti, ženi,
kjer v samoti še trpijo!
Pihaj, veter, oj, le pihaj . . .

Sijaj, sonce, oj, le sijaj
in osuši srčne rane,
ki v dneh groze vsem zadane,
ob spominih krvavijo!
Sijaj, sonce, oj, le sijaj . . .

Pojte, ptice, oj, le pojte,
vaše nežne melodije,
iz srca, ki žalost lije,
grenko bol naj prepodijo!
Pojte, ptice, oj, le pojte . . .

Padaj, listje, oj, le padaj
na grobove, v lozah skrite,
zreli listi, pozlatite
vse, ki živi jih slavijo!
Padaj, listje, oj, le padaj . . .

Lojze Zupanc

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

spremeniti je moral lego telesa, ker ga je kamenje zbadalo in se mu zajedlo v telo . . .

„Čšuj — čšuj — čšuj — čšuj" so predramili jutro tajinstveni glasovi in ga zbudili. Roke dreves so obledele. Prisluhnil je tihoti, kjer so zaplahutale ptičje peruti. Ruševci, je pomislil. Vedel je, da je zdaj njihov čas snubljenja in ljubezni. Vstal je in si pretegnil razbolele ude. Vzhod se je rahlo obarval, potegnil je mlačen jutranji veter. Vzpel se je na greben in zagledal belo konico zasnežene gore. Pod njenimi snegovi je zaslutil sedlo, ki ga mora doseči, da bo prišel na cesto umika. V mraku je bil zašel preveč stran od poti v levo in zdaj se je moral vračati. Vzpenjal se je trudoma. V ustih je začutil žejo. Pot po koritu so mu zaprle zaplate snega. Na koncu plazu se je snežnica stekala in curljala v kamnito tokavo. Nastavil je ožgane dlani, da mu jih je do roba napolnila voda. Prijala mu je bolj od najžlahtnejšega vina, ki ga je kdajkoli pil. Nato si je z vodo osvežil obraz in nadaljeval pot. Večkrat je prečkal snežene zaplate, ki so bile spolzke, včasih pa se mu je sneg do pasu udiral.

Sončni svit ga je zatekel na vrhu gore, s katere je videl sedlo in zaslišal rohnenje motorjev. Spustil se je tja. Pod njim se je vila strateška cesta številka 333, najkrajša zveza med rajhom in obalami Jadranskega morja. Na sedlu, kjer je cesta zginjala za Karavanke, je sem in tja še ležal sneg. Spodaj, kjer so bile na ploščadi razvrščene barake kazenskega taborišča, podružnice Mauthausna, pa je snega zmanjkovalo. Na obeh straneh ceste so se dvigali v nebo piramidasti, še zasneženi vrhovi Karavank. Med rohnenje motorjev je kdaj pa kdaj zabučal plaz in odmev je dolgo trepetal med stenami.

Spustil se je niže. Zdaj je že razločno videl reko beguncev — kot bi se valile mravlje. To so njegove kolone . . . Pred štirimi leti so prek gorskih prelazov vdrli v to deželo in mislili so, da bodo tu ostali večno . . . zdaj pa se vračajo, pa ne vsi . . . Kako klavrno se je končal veliki pohod na vse strani . . .

S kamenjem posuta in od hudournikov razdrta pot ga je pripeljala naravnost nad kazensko taborišče. Kakšnih dvajset barak, obdanih z žico. Skušal se jih je ogniti. V koritu, kjer je curljala studenčnica, je zagledal dva mrliča v zebrastih oblačilih. Ležala sta na obrazu — ustreljena sta bila v hrbet. Nekajkrat se je bil oglasil v tem taborišču, saj je bilo neposredno pod kontrolo njegovih policijskih sil. On, ki je bil vojak, je težko prenašal mizerijo za žicami, saj se to ni skladalo z njegovimi bojevniškimi instinkti. Toda kolegi od SS so ga prepričali, da brez suženjskega dela ne bi bilo egiptovskih piramid in da tudi velikega rajha ne bo, če se nižja bitja ne bodo pokorila volji višjih . . . V tem primeru, ko je že nekaj let po šeststo jetnikov, ki so jih pošiljali iz Mauthausna, gradilo predor skozi gorovje, je vsaj videl smisel in korist. Vrtali so luknjo skozi gorski hrbet, dolgo skoraj dva kilometra, široko dvanajst in visoko deset metrov. Ker je mnogo potoval v rajh, je tudi sam skrbel, da je delo teklo nemoteno. Zdaj je luknja izvrtana. Toda kolone zginjajo vanjo, kot bi jih požirala zemlja. Ker pa jih je preveč, nekateri rinejo še prek sedla . . .

Kako bedna in neslavna otvoritev predora!

Še pred letom dni je obljubljal Wolfu, da se bosta kmalu vozila skozi to goro v rajh na posvete . . .

Približal se je taborišču. Stražni stolpi so bili prazni, okna in vrata barak odprta. Pobrisali so jo, hudiči! Le kdo jim je dovolil?! Snel je brzostrelko, jo repetiral in se napotil skozi vhod. Spomnil se je Francozov, Belgijcev, Italijanov, Rusov, Poljakov, ljudi vseh poklicev, od delavcev do izobražencev, ki so mu jih bili nekoč postrojili na prostoru za apel, da jih je pregledal. Koliko prikrite mržnje je videl v tistih očeh! Šele sedaj je doumel, da ni bila brez vzroka. Delali so v nemogočih okoliščinah, ponoči, podnevi, v dežju in snegu, globoko pod zemljo in slabo hranjeni. Kdove kaj jih je sploh držalo pokonci, da jih ni več umrlo? Krematorij je bil le zasilen, vendar dovolj velik, da so lahko upepelili tiste, ki jih trda zemlja ni mogla požreti.

Zavil je v poveljniško barako. Povsod nered in razmetani papirji. Kako se le more nemški oficir umakniti in pustiti za seboj tolikšen nered?! Norci! Da bi bili barake vsaj zažgali!

Prijelo ga je, da bi s škornjem zgrebel papir na kup in pritaknil vžigalico . . . Tedaj je zaslišal neke vzdihe. Torej niso še vsi odšli? Stopil je v barako, iz katere je slišal stokanje. V njej je zagledal kakih dvajset zebrastih bolnikov. Smrtno so se ga prestrašili. Tisti, ki je bil pri oknu, se je skušal zravnati mirno in vanj so zastrmele globoko vdrte, vročične oči . . .

Ošinil ga je s krvavim pogledom in vprašal:

„Kaj delate tu?"

Jetnik je v slabi nemščini izjecljal, da so bolni, da je poveljnik taborišča prejšnji dan zbral vse jetnike in jih s stražo vred odpeljal skozi goro na Koroško. Nje pa je pustil, ker se ne morejo premikati.

Torej tako deluje naš aparat, je pomislil general. Saj je vendar Himmler naročil, da morajo v primeru umika jetnike naskrivaj pobiti.

Kot bi mu bolniki iz oči brali misli, so začeli drug za drugim prositi:

„Herr Offizier, nicht schiefen!"

V želodcu se mu je dvignil gnus. Saj se bo od te umazanije nalezel še kakšne bolezni. Zažgati bi bili morali vse skupaj . . .

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Ob 30-letnici zmage nad fašizmom

Čez Karavanke v Celovec

Pot Kokrškega odreda na Koroško

Odred je s Smokuške planine odrinil 6. maja ob 9. uri zjutraj. Njegova kolona se je med Srednjim vrhom in Ogrlicami povzpela na Vrtačo. Za kratek čas so se okoli 13. ure ustavili na grebenu. Od tu se jim je odprl prelep razgled na obe strani: Gorenjsko, ki so jo prijetno vznemirjeni pravkar zapuščali, in na tako težko pričakovano Koroško, ki je bila že bolj zelena kot Gorenjska. Videli so lepo raztresene vasi, okoli katerih se je že belilo cvetoče drevje. Odprl se jim je pogled na Dravsko in Ziljsko dolino, malo naprej proti severozahodu pa se je bleščalo podolgovato Vrbsko jezero. Tudi Celovec so opazili. In tja so bili namenjeni. Pa tudi naprej proti severu do Gospe Svete, vse do tja, kjer so še govorili slovensko.

Zdaj so bili končno na Koroškem. Tu, nad Bistrico, so tudi doživeli prvi spopad. Na žagi je namreč stanovala gospodarjeva hčerka, ki je delala v kakih 20 kilometrov oddaljenem Celovcu. Prihajala je domov čez nedeljo. In ker je to že odročen kraj in tik pod Karavankami, jo je vsak ponedeljek spremljala do postaje orožniška patrulja, kajti delala je na pošti.

7. maja zjutraj — tega dne je bil ponedeljek — je orožniška patrulja spet prišla zaradi spremstva. Takrat pa je zašla v odredno zasedo, ki so jo postavili blizu žage. Vnelo se je kratko streljanje in orožniki so se hitro vdali. Odredna zaseda jih je razorožila, pozneje pa so jih izpustili.

Tega dne zvečer se je odred spet zbral in se pomaknil proti Bistrici, kjer so se srečali tudi s tovariši iz Koroškega odreda. Do prvih hiš so prišli med bodečimi žicami in minskim poljem, ki je bilo pri tovarni akumulatorjev. Medtem so orožniki, ki jih je bilo 18, že kapitulirali in odred je zasedel Bistrico, pobral orožje, likvidiral orožniško postajo ter spustil posadko. V tovarni akumulatorjev so rešili internirance, ki so bili predvsem Francozi. Začudeni in veseli so sredi noči začeli proslavljati osvoboditev.

Odred je še naprej preiskoval Bistrico in našel nekaj skritih orožnikov.

Čez noč je odred skrbel za splošno varnost, naslednje jutro — 8. maja — pa so po manjših spopadih zasedli tudi občinsko pisarno. To je bila hkrati tudi prva ljudska oblast v tem kraju, ki ji je na noge pomagal Koroški odred. Ljudje so takoj začeli prihajati z raznimi prošnjami in vprašanji, pri čemer so v občinski pisarni pomagali tudi tovariši iz odreda. Na občini sta ostali in delali tudi dve domačinki, ki sta uradovali tam že prej. Bili sta zavedni Slovenki.

Poleg drugih važnih objektov v Bistrici je del odreda zasedel tudi železniško postajo. Ta oddelek je 7. maja zvečer od prometnika zvedel, da se Bistrici bliža mešana kompozicija vojaštva, ki pa se tam ne namerava ustaviti.

Odredni oddelek — največ je bilo obveščevalcev — ki se je tedaj zadrževal na postaji, se je takoj odločil in ob železnici poiskal primerne položaje. Čeprav jih je bilo le okoli 15, so nameravali ta vlak ustaviti, vojaštvo pa razorožiti. Vlak je pripeljal po dolgem čakanju okoli 22. ure. Kot so že vedeli, je bil sestavljen iz osebnih in tovornih vagonov. Spredaj so bili osebni. Ustavili so ga s primerno postavljenimi signali. Nekaj trenutkov so čakali, da bo kdo stopil iz vagonov, vendar ni bilo nikogar. Zato so se na vlak povzpeli sami. V osebnih vagonih so bili vojaki, ki so se potem, ko jim je bilo povedano, da je z Nemčijo konec, takoj vdali. Pobrali so jim orožje in jih zastražili, kar pa niti ni bilo potrebno, ker se ni nihče upiral.

V zadnjih vagonih pa je bilo drugače. Kmalu so ugotovili, da so bili v njih SS-ovci. Medtem so že začeli skakati iz vagonov in streljati, odredovci pa so takoj užgali nazaj. Sicer jih je bilo malo, vendar se niso umaknili, kajti računali so na pomoč ostalega odreda. Padlo je precej SS-ovcev, na odredovi strani pa je bil smrtno zadet poročnik France Marinčič z Bleda. V zadnji ofenzivi na Primorskem je bil zajet kot operativni oficir Kosovelove brigade, nato zaprt v Begunjah ter pred nekaj dnevi spet rešen. Odredni oddelek je užigal po vagonih tako, da se je iz njih cedila kri. Medtem pa so nekateri SS-ovci že iskali kritje pod vagoni, za kolesi in za progo. Kmalu je odredni skupini prišel na pomoč III. bataljon. Zdaj so del SS-ovcev pregnali, okoli 150 pa so jih zajeli, razorožili ter zaprli v osnovno šolo. Tam so čakali na sodbo.

V vlaku je odred našel tudi veliko opreme, hrane in drugega materiala, ki so ga hoteli SS-ovci odpeljati s seboj. Vse to so pobrali in začasno vskladiščili v Bistrici.

Dopoldne 8. maja se je v Bistrici priključilo odredu tudi 150 nekdanjih internirancev iz taborišča pod Ljubeljem. V tej skupini je bilo osem narodnosti, največ pa Francozov in Poljakov. Teh 150 internirancev je ta dan sestavilo brigado „Liberte", katere komandant je postal Colin. V teh dneh so odredovcem pomagali razorožiti in loviti bežeče Nemce in tudi jugoslovanske kvislinge. Pri tem so imeli precej uspeha.

Medtem je odred v Bistrici zvedel, da Angleži z zahodne strani prodirajo proti Celovcu. Odredni komandant in pomočnik komisarja sta z majhnim spremstvom v avtomobilu odhitela na oglede. Brez ovir so prišli do mostu čez Dravo in tudi čezenj. Na drugi strani so poizvedovali, kako je v Celovcu. Medtem pa so Angleži že zasedli most in tako je bil povratek v Bistrico otežkočen. Vendar pa so se znašli in telefonirali v Bistrico, naj večina odrednega moštva takoj odide na postajo ter se z vlakom pripelje v Celovec.

S prometnikom na železniški postaji so kmalu pripravili tistih nekaj tovornih in potniških vagonov, ki so jih zaplenili od nemškega transporta. Med odličnim razpoloženjem je železniški transport z odrednim moštvom končno odrinil z bistriške postaje. To je bilo 8. maja okoli 12. ure. V Bistrici pa so ostale le straže z ujetniki in nekaj borcev, ki so skrbeli za red.

Železniškega mostu čez Dravo — za razliko od cestnega — tedaj še niso zasedli Angleži in tudi nemška vojska ga ni varovala. Zato je odred okoli dveh popoldne mirno prispel na železniško postajo v Celovcu. Mesto je dajalo videz prenatrpanega kraja z različnim vojaštvom, vendar Nemci niso več napadali. Odred je nekaj nemških skupin skušal razorožiti, vendar Nemci še niso bili pripravljeni poslušati njihovih ukazov. Medtem so namreč prišle v Celovec tudi prve motorizirane angleške enote in Nemci so se raje predajali njim kot partizanom.

Partizanske enote so svobodile južni del Koroške

8. maja so prišli v Celovec tudi politični voditelji osvobodilnega gibanja na Koroškem, ki so se vgnezdili v jezuitski kasarni. Tudi oni so že naleteli na Angleže in na partizane Kokrškega in Koroškega odreda. V mesto so prišli brez kakega odpora. Zato ni bilo nobenih sledov bojev, kar je bilo kar čudno.

Zato pa so toliko težje razmere imele brigade XIV. divizije, ki so prodirale na Koroško z vzhodne, štajerske strani. Tam je bilo zbranih največ nemških in ostalih kvislinških kolon, ki so štele najmanj 200.000 mož. Proti Koroški se je torej zgrinjalo skoraj vse, kar se je pred zmagujočo jugoslovansko armado umikalo iz Jugoslavije in z Balkana.

Kokrški odred je brez odpora prišel v Celovec prav zaradi zmešnjave in težišča nemškega odpora na vzhodni strani. Ker je vdrl v mesto z južne strani, prek Karavank, je bilo to zanj, kot za Koroški odred, ugodno in mogoče.

Odred se je zaradi zavezniških enot moral ustaviti na prvem križišču od postaje. Kljub posredovanju pri angleškem poveljstvu so morali počakati tam do šestih zvečer, nakar so odkorakali v izpraznjeno jezuitsko kasarno.

Že po prvem srečanju so se Angleži proti odredu obnašali gospodovalno ter jim odrejali, kje in kako lahko hodijo in se zadržujejo. Zaradi tega so bili odredovci razočarani in nejevoljni.

Medtem so tudi ugotovili, da je v Celovcu že veliko četnikov, domobrancev in ustašev, ki pa se niso dali razorožiti. Čeprav so tudi Angleži soglašali s tem, da lahko razorožujejo vse, ki so služili fašizmu, pri kvislingih to še ni uspelo. Šele oborožene trojke so zvečer nalovile in zaprle nekaj skupin fašistov.

Odredovci so se srečali tudi z domačini in tisti, ki so govorili slovensko in bili protinacistično nastrojeni, so jih veselo pozdravljali. Stekla je pojoča slovenska beseda. Zdaj je bil odred na trdi cesti in gozdnih tal vajene noge so trdo udarjale ob tla. Noč so preživeli v kasarni in iz varnostnih razlogov imeli svoje straže, kar pa angleškemu poveljstvu ni bilo všeč. Prav zaradi tega so bili vseskozi v pripravljenosti.

Naslednji dan so oznanili nemško kapitulacijo. Tedaj je odredni štab dobil stik s komando koroškega vojnega področja, katerega komandant je bil major Egon Remec-Borut; njegov sedež je bil v palači bolniške blagajne. S tem dnem je Kokrški odred prišel pod poveljstvo Koroškega vojnega področja. Naslednje dni so pripadnike odreda poslali v razne kraje Koroške. Med njimi jih je bilo 30 dodeljenih 13. brigadi — Bračičevi; nekaj jih je ostalo v Celovcu, nekaj jih je odšlo v Pliberk, pa v Št. Vid in v druge straje. Oddelek 32 mož so poslali celo h Gospe Sveti. Del III. bataljona se je vrnil k odredni skupini v Bistrico.

V teh dneh je odred utrpel še eno — poslednjo — žrtev. To je bil obveščevalni oficir Milan Batagel, ki se je 11. maja s komandantom III. bataljona Brankom Radulovičem na motorju odpeljal iz Celovca proti Bistrici. Ob Dravi so proti njima zažvižgale dobro merjene krogle in Batagel je bil smrtno zadet, komandant Radulovič pa ranjen. Zvalil se je k Dravi in se tako izognil smrti. Zdravil se je pri Gospe Sveti.

Tako razdrobljene enote Kokrškega odreda, ki so odšle v številne kraje po Koroškem, so sodelovale pri razoroževanju umikajočih se sovražnikovih enot, vmes pa so prirejali razne mitinge ter v teh krajih pomagali ustanavljati odbore Osvobodilne fronte in se povezovali z domačini.

Medtem so prihajale na Koroško tudi številne enote III. in IV. armade in v tem sestavu tudi brigade XIV. divizije. V eni teh brigad — v XI. brigadi Miloša Zidanška — je bil tedaj tudi že prejšnji I. bataljon Kokrškega odreda, ki je konec aprila moral odriniti na Štajersko. 12. maja so se srečali blizu Celovca in tako je bil skoraj ves Kokrški odred tedaj na Koroškem.

Tako je odred svojo nalogo in pisano pot zaključil prav na Koroškem, s katero je mejil vsa leta svojega delovanja. Toda zaradi iger velikih sil je moral, kot vse ostale jugoslovanske enote, Koroško spet zapustiti. Da bo po vojni meja med Jugoslavijo in Avstrijo taka, kakršna je bila v letu 1937, so se voditelji Amerike, Anglije in Sovjetske zveze dogovorili že na Jalti februarja 1945.

Ivan Jan

Obtožujoča bilanca

Ko so svobodoljubni narodi pred tridesetimi leti slavili zmago nad fašizmom, se je človeštvo znašlo pred strašno bilanco druge svetovne vojne. Že mnoge druge vojne v zgodovini človeštva so zahtevale ogromne človeške in materialne žrtve, toda obračun zadnje vojne je v tem oziru daleč presegel vse.

Šest let je divjala druga svetovna vojna na ogromni površini 22 milijonov kvadratnih kilometrov. Več kot 60 držav z 80 odstotki svetovnega prebivalstva je bilo vpletenih v ta spopad, v katerem je bilo 110 milijonov ljudi pod orožjem, medtem ko so ostali, predvsem ljudje, ženske in mladoletniki morali delati v vojni industriji, kjer so izdelovali ogromne množine „orodja" za pobijanje ljudi.

Krvava bilanca druge svetovne vojne izkazuje skoraj 55 milijonov mrtvih — vojakov in civilistov, poleg tega pa še 90 milijonov ranjenih, od tega 28 milijonov dosmrtnih invalidov.

Kot še nikdar prej, je bilo med drugo svetovno vojno težko prizadeto tudi civilno prebivalstvo. Nacisti so uresničevanje svojih zločinskih načrtov začeli z neusmiljenim bombardiranjem mirnih mest in vasi. Najprej je bilo uničeno špansko mesto Guernica; potem so napadli Varšavo, bombardirali so Rotterdam, Reims, Cambrai, Dunkerque in Arras; vodili so neizprosno zračno vojno proti miroljubnemu prebivalstvu Londona, Coventryja, Beograda, Minska, Leningrada, Odese, Stalingrada in mnogih drugih mest, katerih imena bodo ostala neizbrisno zapisana v zgodovini druge svetovne vojne.

Posledica takega „vojskovanja" je bila, da je število žrtev med civilnim prebivalstvom prvič v vojni zgodovini preseglo število žrtev na bojišču: po računih merodajnih strokovnjakov je med zadnjo vojno zgubilo življenje 28 milijonov civilistov in 27 milijonov vojakov. V primerjavi s prvo svetovno vojno se je število padlih na bojišču potrojilo, medtem ko je število civilnih žrtev naraslo za več kot 50-krat.

Materialno škodo, ki je bila povzročena med drugo svetovno vojno, cenijo na 4 bilijone dolarjev, to je vsota, ki si je niti predstavljati ne moremo. Po nepopolnih podatkih je bilo med vojno uničenih 21 milijonov stanovanjskih hiš in na desetine milijonov ljudi je ostalo brez strehe ter so zgubili vse svoje imetje.

Fašisti so ropali in pustošili po vseh deželah, ki so jih napadli. Posebno velika je škoda, ki so jo povzročili v vzhodnih državah, kjer so uničili na tisoče mest in večjih naselij ter na desettisoče vasi, na desettisoče industrijskih in drugih podjetij, na stotisoče kilometrov železniških prog itd. Tudi v Jugoslaviji, v Franciji, na Nizozemskem in v drugih državah so zapustili opustošenja, ki nimajo primere ter so morali tamkajšnji narodi dolga leta vlagati vse svoje sile za obnovo domovine. Prav tako pa je moral tudi nemški narod plačati visoko ceno za zločinsko politiko nacističnega režima: zavezniška letala so pri uničenju fašistične vojaške moči na nemškem ozemlju uničila 1,5 milijona hiš ter je bilo 7,5 milijona ljudi brez strehe nad glavo.

Kljub temu pa so ti podatki le majhen del strašne bilance, pred katero se je znašlo človeštvo ob koncu druge svetovne vojne.

ŠPORTNI VESTNIK

● Ob zaključku Aschenbach

Na skakalnici pod Hochkönigom na Salzburškem je bilo minuli teden zaključno tekmovanje letošnje skakalne sezone. Zaradi obilnih snežnih padavin je sobotno tekmovanje odpadlo, tako da je 40 skakalcev iz sedmih držav zmagovalca za pokal Hochköniga izbralo v nedeljo. Zmagovalec finalnega tekmovanja skakalcev je postal dvojni svetovni prvak Hans Georg Aschenbach iz NDR pred Avstrijcema Pürstlom in Innauerjem.

Potem ko je več tednov stiskal šolsko klop, je na tem tekmovanju zastopal zahomško športno društvo tudi Karl Schnabl. Schnabl, ki ni bil v najboljši formi zaradi prevelikega tekmovalnega odmora, je zasedel 5. mesto. Tudi Millonig in Wallner iz Zahomca se tokrat nista mogla uveljaviti v najboljši deseterici. Millonig je zasedel 11. mesto, Wallner pa je bil 14.

Rezultati: 1. Aschenbach (NDR 87 m, 89 m, 245,1; 2. Pürstl (A) 85,5 m, 84,5 m, 236,4; Innauer (A) 85 m, 81 m, 231,8; 4. Schmidt (NDR) 228,0; 5. Schnabl (A) 226,3.

● Namizni tenis: Št. Janž izpadel, Sele na 2. mestu

Letošnje namiznoteniško prvenstvo v 1. koroških razredih je končano. Najvidnejše mesto v 1. razredu vzhod je zasedla namiznoteniška ekipa DSG Kenitex iz Borovelj, ki je v boju s Selami osvojila mojstrsko mesto s 6 točkami prednosti. Selska ekipa, ki je letos prvič tekmovala v 1. razredu, je kot novinec osvojila izredno dobro 2. mesto. Mirko Oraže, Pepi Schwaiger in Werner Falle so se do zadnjega borili in so šele v medsebojnem spopadu s Kenitexom oddali možnost na mojstrsko mesto. Druga slovenska ekipa, Št. Janž, se prvenstvu v 1. razredu ni mogla prilagoditi in bo iz tega razreda izpadla.

Vrstni red: 1. DSG Kenitex Borovlje (32 točk), 2. DSG Sele (26), 3. SV Pirelli B (22), 4. SC Št. Vid ob Glini (21), 5. SV Büro Achatz A, 6. SV St. Margarethen v Labotski dolini, 7. WSV Frantschach, 8. TSV Grabštanj, 9. Št. Janž.

● Mladinska ekipa iz Sel na 2. mestu

Namiznoteniško prvenstvo 2. koroškega razreda vzhod je še v polnem teku. Druga selska ekipa z Inzkotom, Olipom in Fallejem je v zadnjih dneh slavila dve lepi zmagi. Najprej je doma premagala ekipo iz Grabštanja z 8:2, nato pa je v Celovcu odpravila še SC Elementar z 9:1.

Kako dober je naraščaj v Selah ne vidimo samo na vzorcu druge namiznoteniške ekipe, ampak tudi na primeru mladinske ekipe, ki je te dni tekmovala na koroškem šolarskem prvenstvu. Marjan Velik in Nanti Travnik sta v skupini B zasedla za Borovljami odlično 2. mesto in se bosta v zaključnem tekmovanju potegovala za 3. mesto.

● Borovlje — Sele 4:0

Po nedeljskem nogometnem kolu je nogometna enajsterica iz Sel zdrknila s 5. mesta v lestvici na 8. mesto. Vzrok temu je bil poraz v prvenstveni tekmi z vodečimi Borovljami, ki so Selane premagali s 4:0. Proti premočnemu nasprotniku so Selani že v prvi minuti dobili zadetek, nato pa so pri stanju 0:1 zastrelili enajstmetrovko.

Selani imajo na sporedu tokrat „angleški prvenstveni teden". Včeraj, 1. maja, so imeli v gosteh ekipo iz Hörtendorfa (10. na lestvici), v nedeljo pa bodo gostovali v Pogersdorfu (ob 15.30 uri), kjer bodo nastopili proti 11. v lestvici. Po zadnjih predstavah bi morali Selani iztržiti poln izkupiček.

● V nedeljo: SAK — DSG Borovlje (ob 16. uri)

Nogometno moštvo Slovenskega atletskega kluba je v 5. kolu nogometnega prvenstva gostovalo v Hörtendorfu in tam sigurno osvojilo obe točki. Tekma se je končala s 3:0 za SAK, kljub lepemu rezultatu pa ni navdušila. Napadalci mnogo možnosti niso izrabili, tako da so gostitelji iz Hörtendorfa lahko z rezultatom povsem zadovoljni. Gole za SAK sta dosegla Fera in Navršnik, enega pa so si dali domačini sami.

Težko pričakovani spopad z vodečimi Borovljami bo na sporedu v nedeljo, 4. maja. Kljub temu, da tekma verjetno ni več odločilnega pomena, bo vsekakor zelo zanimiva. SAK se bo na vsak način skušal oddolžiti za lanskoletni poraz 1:2 v Borovljah. Slovenski atletski klub bo v derbiju vodečih klubov imel prednost domačega igrišča in želi, da ga bo mnogo navijačev spodbujalo k zmagi. Tekma na Koschatovem nogometnem igrišču se bo pričela ob 16. uri.

Avstrija spet obtožena . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

skupaj nevarno zaostruje položaj manjšin ter zožuje pravice, ki so le-tem zagotovljene po državni pogodbi in po raznih mednarodnih dokumentih OZN.

Po „zaslugi" Avstrije pa je bila razprava o tej problematiki prenesena tudi še v ekonomsko-socialni odbor OZN, kjer je avstrijski predstavnik dr. Ferdinand Mayrhofer „odgovarjal" jugoslovanski zastopnici in „zavračal" njene obtožbe. Ob vzgledu, ki mu ga je dajal njegov oče s svojimi številnimi „manjšinskimi" prispevki v koroškem deželnem zboru in še posebej s svojo vlogo, ki jo je odigral pri napadih na dvojezično šolo leta 1958, dr. Mayrhoferju seveda ni bilo težko ostati na „liniji", ki jo je ubrala Avstrija pri manjšinskih razpravah pred mednarodnimi forumi.

Ker na stvarne ugotovitve in utemeljene obtožbe pač nimajo tehtnih argumentov, se avstrijski predstavniki poslužujejo zelo poenostavljene prakse: ponašajo se s „širokogrudnostjo" Avstrije v manjšinski politiki (ki je tako širokogrudna, da število pripadnikov manjšin nenehno nazaduje, čeprav je Avstrija dolžna zagotoviti obstoj in nemoten razvoj manjšin) in sklicujejo se na „pravni red" Avstrije (ki je tako demokratičen, da šovinistične in neonacistične sile lahko nekaznovano širijo svojo miselnost in razvijajo svojo teroristično dejavnost, čeprav državna pogodba izrecno prepoveduje sleherno tovrstno aktivnost).

Vse to služi le namenu, da bi domači in mednarodni javnosti z navajanjem papirnatih rešitev — ki pa jih v praksi sploh ne spoštujejo! — nasuli peska v oči, da bi toliko lažje nadaljevali s politiko, ki zaradi popuščanja in kapitulacij pristojnih dejavnikov v deželi in državi vedno bolj očitno nosi pečat nacionalistično-šovinističnega odnosa do manjšinskega vprašanja. To pa je tudi tisto, kar dejansko škoduje ugledu Avstrije ter izpodkopava njen položaj v mednarodni skupnosti!

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Št. Vidu v Podjuni vabi na

PRIJATELJSKO SREČANJE
s pevci iz Nürnberga

ki bo v petek 2. maja 1975 ob 20. uri v farni dvorani v Škocijanu.
Sodelujejo:
LIEDERTAFEL GROSSGRÜNDLACH NÜRNBERG in SPD „DANICA"

Vsi prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo v Borovljah vabi na uprizoritev agentske komedije

STROGO ZAUPNO

v nedeljo 11. maja ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati.
Gostuje „Oder 73" — dramska sekcija SPD „Edinost" iz Pliberka; režija Anita Hudl.
Ob tej priložnosti bo domača mladina počastila naše matere.
Vsi, posebno pa naše matere, prisrčno vabljeni!

Odbor

VABILO

na lutkovno veseloigro dramskega odseka Koroške dijaške zveze v Celovcu

KOZIKA IN LIZIKA

- v četrtek 8. maja ob 10.30 uri pri Tišlarju v Št. Janžu v Rožu;
- v četrtek 8. maja ob 14.00 uri v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu;
- v četrtek 8. maja ob 18.00 uri pri Rutarju v Dolinčičah pri Rožeku;
- v petek 9. maja ob 13.00 uri pri Pušniku v Ratenčah (Loče);
- v petek 9. maja ob 15.30 uri v farni dvorani v Št. Ilju;
- v petek 9. maja ob 18.00 uri pri Fridiju Sabotniku, Roda pri Plešerki (Hodiše).

Otroška mladina v Kotmari vasi vabi na

MATERINSKO PROSLAVO

ki bo v četrtek 8. maja ob 15. uri in ob 19.30 uri v farni dvorani v Kotmari vasi.

Vabljeni!

RADIO PROGRAM

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 3. 5.: 9.45 Rubrika za jugoslovanske delavce v Avstriji — Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 4. 5.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 5. 5.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — M. Kumer - Črčej: Douta po rieci — Vidra vas.

TOREK, 6. 5.: 9.30 Dežela ob Dravi — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 7. 5.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Družinski magacin.

ČETRTEK, 8. 5.: 7.05 Duhovni nagovor — V prazničnem maju.

PETEK, 9. 5.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — M. Hartman: Da boš zdrava, mamica — Iz naše kulturne zakladnice, za našo kulturno zakladnico (dr. Prunč).

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 3. 5.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Družinski obzornik — 9.00 V žarišču — 10.30 Lepa domovina — 13.30 Radijski svetovalec — 14.00 Voščila — 15.40 Petje — 16.00 Servis — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 20.05 Vaša številka, prosim! — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 4. 5.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska zgodbica — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.15 Iz Mestnega gledališča — 14.00 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 „Tastature" — 17.05 Veselite se življenja — 18.00 Deželni razgledi — 18.30 Zborovska glasba — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Mali večerni koncert — 20.05 Avstrijska rallye — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 5. 5.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Pesem in življenje v koroški zakladnici ljudske pesmi — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Z zvenečo glasbo — 16.00 Otroška igrica — 17.10 Kaj radi slišimo 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Melodija za vse letnike — 20.05 „Tastature" — 21.05 Danes se lahko smejimo — 21.30 Udarec za udarcem — 22.10 Šport.

TOREK, 6. 5.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Koroška pesem — 16.00 Konec razbojnika Hotzenplotza — 16.30 Ni časa za erotiko — 17.10 Ne zaničujte mi mojstrov — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Ljudska glasba in pesnikovanje v narečju — 20.05 Zveneča alpska dežela — 21.00 Stalno omizje za kulturo — 22.10 Šport.

SREDA, 7. 5.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 14.30 Na obisku pri koroških zborih — 16.00 Za potrošnika — 16.30 Ni časa za erotiko — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.30 Za prijatelja planin — 20.05 Koncert ljudske glasbe iz koroškega studia — 21.00 Onstran meje — srečanje s sosedi — 21.30 Iz zapiskov policijskega komisarja dr. Mayerja — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 8. 5.: 6.10 Igra na orgle — 8.10 Duhovna koroška ljudska pesem za praznik — 9.00 Brezskrbno jutro — 10.30 Radijska pravljica — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koroške ljudske viže — 15.15 Duhovna koroška ljudska pesem — 16.00 „In nebo se smeji z nami" — 17.05 Veselite se življenja — 18.00 Deželni razgledi — 19.00 Šport ob prazniku — 19.30 „Koroška kmečka ojset iz leta 1819" — 20.05 Theo Knapp pripoveduje iz svojega življenja v gledališču — 21.10 Igramo Rudolfa Kattnigga — 22.10 Šport.

PETEK, 9. 5.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 16.15 To je naše mnenje — 17.10 Za konec tedna — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 19.07 Robert Stolz dirigira — 20.05 Johann Joseph Fux — Štajerc na dunajskem dvoru — 21.30 Sveže iz štajerskega tiska — 22.10 Šport.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 3. 5.: 16.30 Mala hišica — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Pustolovščine v mavrični deželi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Heinz Conradsova oddaja — 18.25 Prizma — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.56 Šport — 20.15 Halo . . . hotel Sacher . . . vratar — 21.15 Panoptika — 21.35 Napad — 22.50 Poročila.

NEDELJA, 4. 5.: 16.30 Oddaja z miško — 17.00 Pravljica — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Šola za igranje — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Šest žena kralja Henrika VIII. — 21.40 Nasveti za razumevanje Izraela — 22.00 Orientacija — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 5. 5.: 9.30 Oddaja za predšolske otroke — 10.00 Kleopatra — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.45 Ceste San Franciska — 21.30 Poročila.

TOREK, 6. 5.: 9.30 Oddaja za predšolske otroke — 10.00 Zajtrk pri Tiffany-ju — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Gospod Kottnik — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Stopi — 21.00 Primeri. Današnji delovni svet.

SREDA, 7. 5.: 9.30 Oddaja za predšolske otroke — 10.00 Šolska oddaja — 17.00 Izlet — 17.30 Kratek film — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Naslednji, prosim — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Rheinsberg — 21.20 Vojna in mir — 22.05 Morfij — 23.50 Poročila.

ČERTEK, 8. 5.: 16.00 Gledališka uprizoritev za mladino — 17.10 Christobalito — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Tveganje. Vprašanje po veri — 18.30 Lumierovi otroci — 19.00 Umetnost v Avstriji — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Ples v srečo. Opereta — 21.45 Poročila.

PETEK, 9. 5.: 9.30 Oddaja za predšolske otroke — 10.00 Šolska oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Družina Kremenčkovih — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Zgodbe iz zgodovine — 20.15 Oddaja XY — 21.15 Kleopatra — 22.50 Poročila.

AVSTRIJA 2

NEDELJA, 4. 5.: 13.00 Razne športne prireditve — 18.00 Spotlight — 18.30 The Lady from Shanghai — 20.00 Enciklopedija. Znanstvena knjiga — 20.15 Spoznate melodijo? — 21.00 Derrick — 22.00 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 5. 5.: 17.55 Matematika in poskus — 18.25 Novo v znanosti — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Med Okeechobec in Florido Bay — 19.45 Pesmi ljudstev — 20.00 Vojna in mir — 20.45 Čas v sliki in šport.

TOREK, 6. 5.: 17.55 Uvod v digitalno tehniko — 18.25 Angleščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Tam je dežela, ali jo poznaš? — 19.45 Iščemo zadnje divje živali Evrope — 20.00 Odiseja — 21.00 Čas v sliki in kultura — 21.30 Šport — 21.40 Glasbena poročila — 21.45 Wolfgang Amadeus Mozart — Koncert za dve violini in orkester v c-duru.

SREDA, 7. 5.: 17.55 Poklicno obratovodstvo — 18.25 Francoščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Življenje na džunkah — 19.40 Živo morje — 20.00 Lakota in preobilje — 20.15 Novele z divjega zapada — 21.20 Čas v sliki in kultura — 21.50 Šport.

ČETRTEK, 8. 5.: 18.00 Če bi si kaj smela želeti — 18.30 Usoda afriškega misijonarja — 20.15 Oscar Wilde. Televizijska igra — 21.45 Čas v sliki in šport.

PETEK, 9. 5.: 17.55 Fizika za vse — 18.25 Nemščina — 19.00 Primer Konstantinopel — 19.50 Dva gospoda — Laurel in Hardy — 20.00 The London rock and roll show — 20.45 Novo v kulturi — 21.15 Čas v sliki in kultura — 21.45 Šport.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 3. 5.: 9.30 Šolska oddaja — 15.20 625 — 16.55 Nogomet — 17.50 Obzornik — 18.05 Mozaik — 18.10 Učiteljev dnevnik — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak 19.30 Dnevnik — 19.55 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Gledališče v hiši — 20.30 Moda za vas — 20.45 Mamila — 21.25 Barvna propagandna oddaja — 21.30 Dnevnik — 21.35 Košarka Jugoslavija : Bolgarija

NEDELJA, 4. 5.: 8.20 Poročila — 8.25 17 trenutkov pomladi — 9.45 Tridesetletnica ustanovitve prve slovenske vlade — 11.00 Ljudje in zemlja — 12.00 Mozaik — 12.05 Otroška matineja — 12.55 Pisani svet — 13.30 Nogomet — 15.00 Gimnastika za ženske — 17.30 Slovenija v letu 1941 — 17.55 Poročila — 18.00 Moda za vas — 18.15 Življenje Leonarda da Vincija — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.05 Djemila — 21.05 Košarka Jugoslavija — Kuba — 22.30 Dnevnik.

PONEDELJEK, 5. 5.: 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.35 Japonske lutke — 17.50 Obzornik — 18.05 Od zore do mraka — 18.35 Mozaik — 18.40 Količinsko odmerjena dieta — 19.00 Odločamo — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.05 Pot domov, drama — 20.50 Kulturne diagonale — 21.30 Mozaik kratkega filma — 21.50 Dnevnik.

TOREK, 6. 5.: 8.10 Šolska oddaja — 17.40 Sonce riše — 17.55 Risanka — 18.00 Obzornik — 18.15 Egipt za časa Tutankamona — 18.40 Mozaik — 18.45 Prve kulturne prireditve v osvobojeni Ljubljani — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.05 Pogovor o fašizmu — 21.00 Thibaultovi — 21.50 Dnevnik.

SREDA, 7. 5.: 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.25 Viking Viki — 17.50 Obzornik — 18.05 Mladi za mlade — 18.35 Mozaik — 18.40 Po sledeh napredka — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.05 Smrt se imenuje Engelchen, film — 22.15 Miniature — 22.30 Dnevnik.

ČETRTEK, 8. 5.: 8.10 Šolska oddaja — 10.35 Poročila — 10.50 Proslava ob 30-letnici osvoboditve — 14.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.20 Na črko, na črko — 17.50 Obzornik — 18.05 Mozaik — 18.10 Vzpon človeka — 19.00 Kam in kako na oddih — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Praznična prireditev ob dnevu zmage — 22.30 Dnevnik.

PETEK, 9. 5.: 8.50 Vojaška parada ob dnevu osvoboditve — 15.00 Ob 30-letnici osvoboditve — 15.30 Vojaška parada — 16.45 Po poteh partizanske Ljubljane — 18.50 Pesmi borbe in zmag — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.48 Odkritje spomenika narodnemu heroju Francu Rozmanu - Stanetu — 21.00 To ljudstvo bo živelo, film — 23.05 Poročila.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.